

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXV Nr. 5

KETVIRTADIENIS VASARIO [FEBRUARY] 28, 1985

KAINA 25 c.

KASDIEN

KAIP TAI SUDERINTI?
DAVID STOCKMAN
TAIKOS ŠALININKAI
"VILNIES" ALBUMAS

Žmonėms jau atsibodo klausytis prez. Reagano pasigyrimų, kad jo prezidentavimo metu krašto ekonomika atsigavo ir sustiprėjo kaip niekad anksčiau. Netgi savo kalboje tautai taip pasakė.

Statistikos biurų duomenimis, atrodo, prezidentas teisis: sumažėjo infliacija, padidėjo nacionalinis produktas, padaugėjo dirbančių, nedarbas pristabdytas. Bet atvertus antrą puslapį, nuo Didžiosios depresijos metų nebuvo tiek daug bankrotų, kaip prezidentaujant Reaganui, ypač pastaraisiais metais. Subankrotavo visa eilė bankų, fermeriai bankrotuoja stačiai masiniai, šimtai ir tūkstančiai mažųjų biznių išėjo iš rikiuotės.

Kaip visa tai suderinti su šalies ekonomikos atsigavimu?

Sunku pranašauti, bet labai galimas daiktas, valstybės biudžeto direktoriui David Stockmanui administracijoje dienos gali būti nebeilgos, nes jis, vienas iš aukštųjų pareigūnų administracijoje, drįso ant biudžeto šamai užpilti "karšto vandens", kas labiausia nepatiko gynybos sekretoriui Weinbergui.

Kalbant biudžeto šamatoje apie karines išlaidas, D. Stockman tiesmukai pasakė, jog Pentagonui daugiau rūpi savas saugumas, o ne šalies saugumas. Vadinasi, daugiau rūpi algos, pensijos ir kiti benefitai.

Štai ir kodėl norisi pranašauti, kad D. Stockmanui administracijoje gali būti nebeilgos dienos už tokį viešą savo nuomonės pareiškimą.

Taikos šalininkų sąjūdžiai rimtai sunerimę, kad iš JAV-TSRS derybų dėl branduolinės ginkluotės apribojimo gali nieko neišeiti, kai prezidentas, Weinbergeris atvirai skelbia, kad tarsis su TSRS iš jėgos pozicijų, be to dar Washingtonas gali užsimoti susidoroti su Nikaragvoje sandinistais ir sukelti antrą tolygų Vietnamo karui karą.

Ryšium su šiuo kylančiu nerimu įvairios organizacijos, bažnyčios, miestų bendruomenės, profsąjungos telkiasi į koaliciją pradėti rimtusėjimus už taiką, susitarimą su TSRS, prieš ginklavimąsi.

Kaip sako JAV Taikos Tarybos vykdomasis sekretorius Michael Myerson, minint dešimties metų Vietnamo karo pabaigą, didžiuose miestuose vyks taikos demonstracijos, o balandžio 20 dieną vyks masinė demonstracija Washingtone, kad administracija ir karo vagnagai užgirstų Amerikos taikingos liaudies balsą.

Laukiama, Washingtono demonstracija bus didesnė negu buvo anais metais New Yorke, kur maršavo virš pusės milijono taikos šalininkų.

Pasibaigė "Vilnies" vėjus prenumeratorams atnaujinti. Dabar prieš

Klaipėda po keturių dešimtmečių

Klaipėda šiandien.

Ch. Levino nuotr.

1945-ųjų sausio 28-ąją Tarybinė Armija išvadavo Klaipėdą ir galutinai išvijo fašistinius grobikus iš Tarybų Lietuvos. Klaipėdos išvadavimo mūšiuose žuvo daugiau kaip penki tūkstančiai tarybinių karių, jų tarpe — 21 Tarybų Sąjungos Didvyris.

Nuo tų dienų mus skiria keturi dešimtmečiai.

Sprukdami hitlerininkai ką galėdami naikino — buvo išardytos beveik visos miesto pramonės įmonės sugriauta šešiasdešimt procentų gyvenamojo ploto, bet jau 1945 metais pradėjo veikti uostamiesčio statybos valdyba, šiandien išaugusi į du stambius trestus. Klaipėda ėmė sparčiai kilti iš griuvėsių: 1946 metais pirmąją produkciją pagaminavo naujai atstatyta viena seniausių Klaipėdos įmonių — celiuliozės ir kartono gamykla. Ta pirmoji produkcija buvo 670 tonų popieriaus, o šiandien ši įmonė — pirmoji šalyje, žaminanti aukštų rūšių chromo ir romo erzaco kartoną. Kitoje uostamiesčio įmonėje — medienos medžiagų kombinate — jau 1949 metais buvo gaminama daugiau

akis vajininkams, korespondentams, redaktoriams, direktoriams ir kitiems laikraščio darbuotojams bei patriotams kiti darbu kalnai. Vienas jų, tai ruošimasis dalininkų suvažiavimui, antras — laikraščio 65-ųjų metinių minėjimas.

Minėjimo banketui bilietai jau platinami. Kur nėra platintojų, galima juos užsisakyti paštu ar atvykus į "Vilnies" raštinę. Jubiliejinis albumas jau suredaguotas ir priduos spaustuvei.

Kaip praneša albumo sudarytojas, albumas bus tokio pat formato, kaip buvo 1970 jubiliejinė knyga "Aukštinis jubiliejus". Albumas vadinis "Vilnis ir vilniečiai". Albume bus 120 nuotraukų, tekstams ir dar apie 60 sveikinimų. Be savų bendradarbių, albume rašo ir žinomi Lietuvos žurnalistai, mokslininkai, tyrinėjantys pažangią išsiviją.

Ruoškimės šiai šventei entuziastingai, nes ji mūsų laikraščio skaitytojų bei darbuotojų bus džiaugsmo šventė, kad nežiūrint kaip buvo sunku ir kiek buvo visokiausių iš priešų pusės trukdymų, laikraštį išlaikėme 65 metus savo meile jam ir sunkiai uždirbtais centais, pasiaukojančiu darbu jo labui.

S. J. Jokubka

faneros negu prieš karą, o 1960 metais įmonė pirmoji šalyje įsisavino medžio drožlių plokščių gamybą. Nuo pirmųjų pokario metų Klaipėdoje veikia "Syrius" sausųjų elektros gamykla, nūnai tapusi šios pramonės šakos gigantu.

Klaipėdos pramonės įmonės ir gamybiniai susivienijimai pernai pateikė produkcijos už 1 milijardą 30 milijonų rublių.

Klaipėdos pakraštyje prie Kuršių marių iškilo didžiuliai Vakarų laivų remonto įmonės korpusai, greta dabar kyla jūrų perkėlos tarp Klaipėdos ir VDR pastoliai.

Pirmąją išvadavimo dieną karinės komendantūros organai Klaipėdoje užregistravo tik 28 gyventojus. Šiandien mieste gyvena ir dirba 195 tūkstančiai žmonių.

Klaipėdos išvadavimo jubiliejui skirta daug renginių. Lankytojus pakvietė karinių patriotinių kinofilų festivalis, meninės fotografijos, Žemaitijos liaudies meistrų, miesto dailininkų darbų parodos. Įmonėse, mokymo ir kultūros įstaigose vyko Didžiojo Tėvynės karo veteranų — miesto vaduotojų susitikimai su dirbančiais ir besimokančiais jaunimu.

Trumpai

— Vakarų Vokietijos Heilbron miesto taryba užgyrė rezoliuciją, reikalaujančią JAV Persing raketą, esančią netoli miesto, iškelti kitur.

— Londono laikraštis "Foreign Report" iškelia viešumon, kad JAV rekrutuoja Pakistane reakinius afganistiečius kariniam apmokymui Jungtinėse Valstijose.

— Buvęs Jungtinių Tautų sekretorius Kurt Waldheim, duodamas Madrido laikraščiu "El Pais" interviu, kritikavo JAV už užmačius siekti "žvaigždžių karą".

— Brazilijoje laimėjęs viceprezidentinius rinkimus Jose Sarnei pasisakė už legalizavimą Brazilijos komunistų partijos. Brazilijos komunistų partija nuo susiorganizavimo 1919 metais legaliai tėra gyvavusi tik 1945-47 metais.

— Austrijos ir Italijos delegatai tarptautinėje nusiginklavimo nuošalatinėje konferencijoje Vienoje iškėlė protestą prieš Italijos vyriausybės nuosprendį paleisti iš kalėjimo nacistini nusikaltėlių Water Reder.

AUTOGRAFAI PARAŠTĖSE

BEDARBĖS PASĖKMĖS

Jau ir vėl nemažai laiko skiria nuo paskutinės tų metų dienos. Ir dabar senuosius metus dažniausiai primena kažkokia tai statistika. Taip, net 32 milijonai žmonių iš kapitalistinių šalių 1985-uosius pasitiko neturėdami darbo.

Tačiau argi tai tik statistika? Tik skaičiai? Tai tragedija. Apie ją dalinai kalba ir Anglijoje atlikti profesoriaus Dž. Foko tyrimai. Pasirodo, kad bedarbių vyrų tarpe mirtingumas 20-30 nuošimčių didesnis, negu tų, kurie turi darbus. Seimos maitintojo stresai, Kiti sutrikimai ryšiu su jo pašalinimu iš darbo, pastebimai persiduoda ir jo šeimos narių sveikatai.

Fokas pažymi, kad jo tyrimų duomenys priskiriami pradžiai 70-ųjų metų, kai bedarbių skaičius Anglijoje tesiekė apie tris procentus. Dabar gi Anglijoje bedarbiai sudarė 13,4 procentų ir suprantama, kad surasti darbus nepalyginamai sunkiau. Reiškia ir stresai, kitokie sunegalavimai nepalyginamai sunkesni. Naujais tyrimų duomenys tą patvirtina. Pavyzdžiui, Edenburgo regioninio gydymo centro duomenimis, savižudijų bedarbių skaičiuje dešimt kartų daugiau.

Vadinasi, kažkokia prasme galima sakyti, kad bedarbė — tai ne tik žmonių išstūmimas iš aktyvios veiklos, bet kartu ir pastūmėjimas į greitesnę mirtį.

PAKVIETIMAS Į LIVANĄ

Prie Viduržemio jūros — Livanas. Jau ne vieni metai, kai įvykius šioje arabų šalyje idėmiai seka įvairių valstybių politiniai veikėjai ir pasaulio visuomenė.

O dabar paskaitykime iš pakvietimo turistams:

"Sekite paskui mus ir Jūs dėl to nepasigailėsite. Jus sudomins istorinės vietovės, užimantys kvapą horizontai, ryškios jūros ir kalnų spalvos, ramybė dar nepaliestos gamtos..."

Ir iš tikrųjų, anksčiau kasmet Livaną aplankydavo apie pusantro milijono žmonių, turizmo industrija šaliai davė apie ketvirtadalį nacionalinių pajamų.

O dabar? Dabar beveik nieko. Kažkada buvę judrūs, turistais apgyvendinti rajonai, užversti griuvėsiais. Ir vienas kitas labai retas turistai čia dar išgirsta kaip dejuoja Sobros ir Satilo tragedijos aukos. Mato pabėgėlių minias iš Pietų Livano okupuotų rajonų. Mato niūrius Ansaro konclagerio bokštus, randa duobes, kurias išvertė sviediniai apšaudant Livano teritoriją iš amerikiečių linkorno.

Taigi, aplankykime Livaną, nors mintimis apžiūrėkime raujausius "turistinius" objektus ir palinkėkime jo liaudžiai pergalės prieš izraeliškuosius agresorius...

Izraeliečių agresija ne tik paralizavo Livano ryšius su kitu pasauliu; ji padarė milžiniškų nuostolių šalies kultūrinėms vertybėms.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Lotynų Amerikoje keičiasi politinis veidas

Per pastaruosius daugiau kaip dešimt metų Lotynų Amerikoje daugelyje šalių vyravo žiaurus diktatoriniai fašistuojantys militariniai režimai. Kiek nors pažangesnei nuomonei reikštis buvo griežtai draudžiama. Už laisvesnį žodį nei nesutikimą su režimu be pasigailėjimo žmonės buvo grūdami į kalėjimus. Darbo žmonių kovos už žmoniškesnį gyvenimą bei teisingumą buvo slopinamos policijos lazdomis ir kalėjimais. Tačiau pastaruoju metu šis reakcinis politinis veidas kontinente ima keistis. Dėka demokratiškesnių jėgų stiprėjimo net ir tokiose šalyse kaip Argentinoje, Brazilijoje, Urugvajuje, Paragvajuje, kur fašistiniai militariniai režimai gyvavo po dešimt ir daugiau metų, vyksta pakaitos, perėjimas į civilinius režimus.

Pavyzdžiui, Brazilijoje neseniai įvykusiame prezidento rinkimuose, rinkimus laimėjo dvidešimties metų militarinio režimo opozicinių partijų kandidatas, patyręs politikas Tancreto Neves. Kaip jis tvarkys šalies reikalus oficialiai pradėjęs eiti prezidento pareigas kovo 15 dieną — sunku pasakyti, ar jis sugebės šalį vesti demokratijos keliu.

Po rinkimų pirmame susitikime su žurnalistais būsimas Brazilijos prezidentas T. Neves pareiškė, kad jo vyriausybė tvirtai remia tautų apsisprendimo ir nesikišimo į vidaus reikalus principus, kovos už taikos ir tarptautinio saugumo stiprinimą. Toliau jis pažymėjo Brazilijos santykių su TSRS svarbą. T. Neves priminė, jog TSRS ir Brazilijos diplomatiniai santykiai buvo atkurti 1961 metais, kai jis buvo premjeru ir nurodė, kad būtina pasirengti Tarybų Sąjungos ir Brazilijos santykių užmezgimo 40-osiomis metinėms. "Mūsų tikslas, — pasakė T. Neves, — lieka nepasikeitęs — stiprinti žmonijos vienybę, kad būtų išsaugota taika". Jis ryžtingai pasmerkė intervencionistinius planus Centrinės Amerikos atžvilgiu. T. Neves kritikavo JAV finansinę ir ekonominę politiką, kuri pakerta Brazilijos ekonomiką.

Urugvajuje, militaristų diktatūra vyravo vienuolika metų, įvyko ir vyksta beveik tas pats, kaip Brazilijoje. Įvykusiame lapkričio 20 d. rinkimuose rinkimus laimėjo Colorado ir Nacionalinių partijų fronto kandidatas Julio Maria Sanguinetti, surinkęs 35 procentus balsų. Tenka pažymėti, kad rinkimuose, nors ir labai trukdomas, dalyvavo platusis Liaudies Frontas, kurio sudėtyje yra ir komunistų partija. Šio fronto kandidatu buvo fronto lyderis generolas Liber Seregni. Jis surinko net 21.5 procento balsų, kas rodo, kokios yra stiprios Urugvajaus liaudies demokratinės nuotaikos.

Kaip Brazilijoje laimėjęs rinkimus T. Neves turėjo susitikimą su žurnalistais, taip Urugvajuje laimėjęs rinkimus Julio Maria Sanguinetti tuoj po rinkimų turėjo susitikimą su žurnalistais. Jis papasakojo, kai kovo 1 dieną pradės eiti prezidento pareigas, Urugvajuje nebus nė vienos politinės partijos, tų partijos sekretoriui Rodney Arismendi užtikrino, kad kovo 1 dieną kompartijai bus gražintos nuosavybės, kurias militaristai buvo atėmę ir laikraščiai "Popular", kurį militaristai buvo uždarę, bus leista legaliai eiti. Taipgi bus atidarytos, militaristų uždarytos profsąjungų būstinės ir legalizuota jų veikla. Toliau jis žymėjo, kad sieks atstatyti santykius su Kuba ir Venezuela, remis Contadora šalių procesą. Daugiau kaip 350 politinių kalinių bus paleisti, už politinę veiklą žmonės nebus kalinami.

Paragvajuje, kur diktatoriaus Stresnerio režimas vyravo jau keliosdešimt metų, demokratinės jėgos irgi netyli. Neseniai susiorganizavo demokratinio liaudies fronto organizacija, kuri kelia reikalavimus, kad būtų atšaukta šalyje apsausties padėtis, kurios sąlygomis Paragvajus gyvena daugelį dešimtmečių, kad būtų paleisti be išimties visi politiniai kaliniai, kad būtų paleistas represinis valdžios aparatas ir griežtai nubausti tie, dėl kurių kaltės grubiausiai pamintos pagrindinės teisės ir laisvės teisės.

Turint galvoje kas dedasi Brazilijoje, Urugvajuje, Paragvajuje, jeigu visa tam nepastos kelio a la Cilės Pinočeto fašistinės jėgos, Lotynų Amerikos kontinente tenka laukti nemažų politinių permainų, nes liaudies demokratinės nuotaikos pakilusios kaip ant mielių ir vis kyla, nekaltant jau kas darosi Centrinėje Amerikoje.

Kodėl Washingtonas nesutinka su Kuba

Nors Kubos prezidentas Fidel Kastro kelis kartus yra pareiškęs nuomonę, kad Kubos ir JAV santykiai reiktų normalizuoti ir netgi šiuo reikalu yra daręs ėjimus bei pasiūlymus, bet Washingtonas apie tai nenori girdėti. Mat, Kuba politiniai ir ekonominiai yra išsilaisvinusi šalis, niekas jai negali diktuoti. Daugnacionalinėms imperialistinėms korporacijoms joje vietos nėra, stato socializmą, priešišką Amerikos kapitalizmui. Žinoma, Amerika gali gyventi be Kubos kaip ir Kuba be Amerikos, bet kai vienos nuo antros nuotolis tik apie 60 mylių, tai nei šis, nei tas toks nesugyvenimas, o ypač kai JAV prezidentas mušasi į krūtinę, kad jis siekia taikos pasaulyje.

Washingtono pretekstas nenormalizuoti santykių su Kuba, kad Kuba

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

GRAIKIJA ATMETĖ JAV PRAŠYMĄ

Grakijos vyriausybė atmetė bet kokią JAV prašymą dislokuoti jos teritorijoje naujus šiuolaikinius branduolinius sprogdyklius, pareiškė premjeras A. Papandreu, grįžęs į Atenus iš Delio, kur dalyvavo šešių šalių valstybių ir vyriausybės vadovų pasitarimas.

Jis pabrėžė, kad Graikija jau atmetė vieną Amerikos pasiūlymą, kuriuo siekiama pajungti ją Amerikos branduolinei strategijai. JAV, pranešė Papandreu, paklausė mus, ar galima modernizuoti branduolinio ginklo sandėlius mūsų teritorijoje, bet mes pasakėme neigiamai.

JAPONAI NERIMAUJA

Iki šių metų sausio mėnesio pabaigos branduolinio ginklo neturinės zonos paskelbtos 415 Japonijos vietinės valdžios organų teritorijoje. Kaip parodė laikraščio "Akahata" surengto tyrimo rezultatai, per pastaruosius dvejus metus beveik keturius kartus padaugėjo gyvenamųjų vietovių, kurios pareiškė ketinimą siekti, kad būtų griežtai laikomasi Japonijos nebranduolinio statuso. Ypač sparčiai šis judėjimas pradėjo plisti po to, kai Ramiajame vandenyne buvo pradėtos dislokuoti JAV branduolinės sparnuotosios raketos "Tomahawk".

PRIEŠ AMERIKOS AGRESIJĄ

"Visas jėgas prieš Amerikos agresiją!" — su tokiu šūkiu Nikaragvos sostinėje baigė savo darbą nacionalinė santinistinio darbo žmonių profsąjungų centro asamblėja. Joje dalyvavo maždaug tūkstantis šio didžiausio šalies profsąjungų susivienijimo vadovų ir aktyvistų.

Asamblėjos delegatai parėmė revoliucinės vyriausybės priemones, kuriomis siekiama sutriuškinti kontrrevoliucionierius somosininkus, tarnaujančius JAV Centrinei Žvalgybai.

PRIEŠ FAŠISTINĘ DIKTATŪRĄ

Paragvajuje sukurtas platusis demokratinis liaudies frontas, į kurį įėjo įvairios politinės grupės ir organizacijos, nepritariančios valdančiajam režimui. Frontas paragino Paragvajaus liaudį stiprinti kovą prieš fašistinę generolo Stresnerio diktatūrą.

Svarbiausi uždaviniai, kuriuos kelia naujoji organizacija — reikalauti, kad būtų atšaukta apsausties padėtis, kurios sąlygomis Paragvajus gyvena daugelį dešimtmečių, paleisti visi be išimties politiniai kaliniai, priimtas amnestijos įstatymas, paleistas represinis aparatas ir griežtai nubausti tie, dėl kurių

kaltės grubiausiai pamintos pagrindinės teisės ir laisvės.

ZIAURAS TERORO SĄLYGOMIS

Gvatemalos liaudis gyvena teroro ir represijų sąlygomis. Valdantis proamerikinis režimas tokiu būdu mėgina nuslopinti partizaninį judėjimą ir plačių gyventojų sluoksnių kovą už demokratiją ir socialinį teisingumą. Tai rašo Panamos laikraštis "Republika".

Per pastaruosius šešerius metus, nurodo laikraštis, žuvo daugiau kaip 20 tūkstančių žmonių. Armija, policija ir režimui tarnaujantys naikina visus, įtartus palankumu partizanams.

RYŽTINGIAU PROTESTUOJAMA

Belgijoje vis ryžtingiau reikalaujama atsakyti Pentagono ir NATO planų dislokuoti šalies teritorijoje Amerikos sparnuotąsias raketas.

Būtina padaryti viską, kad vyriausybė būtų priversta gerbti valia daugumos gyventojų, kurie nenori, kad šalyje būtų dislokuotas Amerikos raketinis branduolinis rinklas, sakoma, paskelbtame Belgijos komunistų partijos CK politinio biuro pareiškime.

PANAMA SUSIRŪPINUSI

Panama yra susirūpinusi, kad JAV nuolat pažeidinėja sutartis dėl Panamos kanalo, pareiškė respublikos užsienio reikalų ministras Fernando Kardose įvykusiame Panamos kanalo komisijos vadovaujamos tarybos pasitarime. Jis nurodė diskriminacinę požiūrį į Panamos personalą komisijos įstaigose ir tarnybose, kur pagrindines pareigas kaip ir anksčiau eina amerikiečiai pažeidžiant numatytą laipsniško jų perdavimo panamiečiams grafiką. Iš 248 locmanų tik 18 yra panamiečių, pažymėjo ministras, amerikiečiai atsako remontuoti tuos įrengimus kurie artimiausiu metu turi būti perduoti Panamai.

TRUMPAI

— Amerikos jaunimo tarpe vystosi sąjūdis už ruošimąsi dalyvauti Pasauliniame jaunimo ir studentų festivalyje, kuris vyks Maskvoje liepos 27 dieną. Keturiolikoje valstijų šiam reikalui jau susiorganizavo komitetai.

— Popiežiaus Jono Pauliaus II mokslininkai patarėjai patarė, kad Vatikanas pasisakytų prieš kosmoso militarizavimą.

— Keli tūkstančiai Nikaragvos studentų šturmavo JAV ambasadą sostinėje Managua, kad Amerika nutrauktų supersonikais lėktuvais šnipinėjimą.

būk "eksportuoja" revoliucijas į Lotynų Amerikos šalis, simpatizuoja ir užgria Centro Amerikoje Nikaragvos sandinistinę revoliuciją, Salvadore patriotinės liaudies ir t. t.

Ar nejuokinga! Nejaugi Kuba, būdama socialistinė šalis, turi simpatizuoti bei užgirti Cilės diktatoriaus Pinočeto fašistinį režimą? Kaip Amerika už Pinočeta ir kitur už reakcinius režimus, kaip Kuba už sandaristus, už Salvadora patriotus bei partizaninius sąjūdžius kitose šalyse.

Washingtonas Kubai taip pat priekaištauja už laikymą karinių pajėgų Angoloje. Šis priekaištas irgi neatlaiko logikos, kai Amerika savo karinių pajėgų užsienio šalyse laiko keliasdešimt kartų daugiau, negu Kuba Angoloje. Paimkime tik Pietų Korėją, kur amerikiečių keliasdešimt tūkstančių, arba Vakarų Europoje kiek yra, ir visoje eilėje kitose šalyse taip pat ir kariniai daliniai, ir karinės bazės.

Vadinasi, jeigu Kuba būtų tokia, kokia buvo Batistos valdymo metais, kai galima ją buvo šokdinti per amerikietiško imperializmo virvutę, santykiai būtų galima sureguliuoti, bet kai dabar nepriklausoma, nesiduoda diktuojama, apie santykių sureguliovimą negali būti kalbos.

Vilnis, 1985 vasario 28

28 vasario 1985 m.

PER PRIEVARTĄ

Plačiau žinoma, kaip baisiai yra "susirūpinę" bažnyčios, tikinčiųjų, jų dvasinių ganytojų reikalais Tarybų Lietuvoje čionykščiai reacionieriai. Jų spauda knibždėte knibžda "informacijų", "graudžių istorijų", pačio margiausio plauko "kronikų" apie tai, kaip esą ta bažnyčia "persekiuojama", "skriaudžiama" ir taip toliau, ir panašiai.

Dejuojama dėl religinės literatūros, kažkaip "užmirštant", kad Tarybų Lietuvoje jos leidžiama, ir pakankamai kiekiais. Lygiai kaip ir faktą, kad kai kurie ekstremistai tą literatūrą kaupia, mėgindami sudaryti dirbtinį jos trūkumą, o tuo pačiu ir rankas pasišildyti. Dvigubas biznis: moralinis ir materialinis!

Daug, ir ypač vadinamose "Lietuvos katalikų bažnyčios kronikose", rašoma apie tikėjimą ir mokyklą Tarybų Lietuvoje. Ir ko tik čia nepirašoma! Ir tai, kad mokytojai persekioja tikinčius ir bažnyčią lankančius vaikus. Kad vaikai už tai net fizinėmis bausmėmis baudžiami. Papilama daugybė šmeižto mokytojų, vietinės valdžios pareigūnų atžvilgiu. Ir viskas vien dėl to, kad laikomasi galiojančių įstatymų.

Juk Tarybų Lietuvoje bažnyčia atskirta nuo valstybės, nuo mokyklos. Tą norisi ypač pabrėžti, nes tą absoliučiai "užmiršta" "kronikų" gamintojai Vakaruose. Šie žmonės norėtų sugrąžinti "seną gerą" (skaityk: prieškarinę) tvarką, primenančią viduramžius, kai katalikų bažnyčia diktavo viską ir nustatinėjo visas elgesio, moralines, o neretai ir juridines normas.

Kai kas dabar labai pasigenda tų

laikų...

Kalbame apie tuos, kurie į Jungtines Valstijas kartu su savimi atsivežė ir viduramžių supratimą apie tikėjimą, kurie norėtų per prievartą brukte įbrukti. Beje, ne tik Lietuvoje, bet ir čia, Valstijose. Ir to pavyzdžių — kiek tik nori!

Daugybę jų matome kasdieniniame gyvenime — tiek, kad neišlaikė kažkoks J. Žalys, kuris parašė, mano manymu, visiškai teisingą laišką vieno žurnalo redakcijai. Štai ką jis rašo:

"Amerikoje bažnyčia atskirta nuo valstybės. Net mokyklose neleidžiama maldos kalbėti. Bet mums, lietuviams, jėgo paprotys, kad ir mažiausiame susirinkime, nežūrint, kokių įsitikinimų žmonės bebūtų viską pradėti malda.

Dėl to Amerikos Lietuvių bendruomenės susirinkime kilo ginčas. Juk žinome, kad per prievartą niekas "poterių" nekalba. Kas per daug, tas nesveika".

Tai teisingos pastabos. Lygiai kaip ir ta jų dalis, kuri liečia jaunimą:

"Dar keistesnė padėtis yra su šeštadieninėmis mokyklomis ir vasaros stovyklomis. Ten visi vaikai suvaromi į ateitininkų organizaciją. Pinigus gauna iš Lietuvių Fondo, kurį sukūrė įvairiausių įsitikinimų žmonės, o juos panaudoja tik viena grupė. Laikas susiprasti ir grįžti prie tolerancijos" — rašo J. Žalys iš Philadelphijos. Nė kiek netenka abejoti: tai — balsas, tyruose šaukiantis. Juk tiems, kurie poterius tiek čia, tiek "anapus" per jėgą ir grubią prievartą bruka — tolerancija visiškai svetimas dalykas. —Skaitytojas

ŽODŽIAIS SOTUS NEBŪSI

Interviu "Amerikos balsui" Kamos "Tėviškės žiburių" redaktorius kunigas Pranas Gaida kalbėjo: "Senoji karta pasidarė labai aktyvi", t. y. laikraščio rėmėjų tarpe — daugiausia senoji išeivių karta. Todėl, anot redaktoriaus, "tėviškės žiburiai" jaučiasi pakankamai stiprūs". Stiprūs gal ir nelabai, tačiau kol kas kvėpuoja. Taip būtų tiksliau. Juk ne paslaptis, kad "Tėviškės žiburiai", kaip ir kiti reakciniai laikraščiai jau seniai atsiribojo nuo išeivių jaunimo, todėl ir minėtame interviu redaktorius buvo priverstas pripažinti, kad "su jaunąja karta sunkiau", kad jaunoji karta nemoka rašyti lietuviškai, vadinasi, ir neskaityt "Tėviškės žiburių". Tai kur toji "viltis ateičiai", apie kurią interviu pabaigoje kalba redaktorius? Vilčių nedaug ir nežinia, kaip ten toliau bus, nes "Tėviškės žiburiai" vis labiau virsta grynai parapijiniu, pusiau religiniu ir jau nuo seno yra — grynai antitarybinis laikraščiu, kur nerasi nei objektyvios informacijos apie Tarybų Lietuvą, nei kitokios naudingos išprususiam skaitytojui informacijos. Todėl natūralu, kad laikraštyje kartojasi tos pačios autorių pavardės, o skaito irgi, matyt, tie patys žmonės. Ne su saule gyvens ir toji redaktoriaus išgirtoji "senųjų karta" ir viena kitą minorišką pastebėjimą randame tuose pačiuose "Tėviškės žiburiuose". Štai vasaros pabaigoje laikraštis taip rašo apie aukas ir aukotojus: "Padorūs senos kartos lietuviai aukų duoda. Bet jei senukai į mėnesį gauna pensijos tik 300

dol., o santaupų neturi, tai jie daug aukų duoti negali..." Taigi, nespaukime tos senosios kartos išeivių, moko "Tėviškės žiburiai", tepasitenkina straipsnių rašymu...

Tokią artimo meilės naują formulę išrado kunigas Pranas Gaida.

Neaišku tiksliai, ar žurnalistinės pratybos bent kiek palengvina išeivių pensininkų dalią. Kokių receptų duos "Tėviškės žiburiai"? Pusamžiai vyrai ir moterys, kurie prieš du puse dešimtmečio buvo pirmųjų "Tėviškės žiburių" rėmėjų tarpe, šiandien jau gilūs pensininkai, dažnai ligoti žmonės, kuriems paramos reikia patiems, ir tokių, kuriems pensija — vienintelis pragyvenimo šaltinis — ne mažėja, o daugiau ir daugiau... Argi rašymai "Tėviškės žiburiams" tokiems gali rūpėti? Aiškiai perdėtas redaktoriaus interviu "Amerikos balsui" optimizmas, kai bandoma pasišlėpti nuo tikrovės už gražių, bet tuščių žodžių. Zmogus iš Vilniaus

ZMOGUS NEATSARGIAUSIAS

Specialistai daug metų tyrinėjo eismo avarių, katastrofų statistiką, norėdami nustatyti, kas atsargiausiai pereina gatvę ar kelia. Pačios atsargiausios pasirodė žąsys — jos beveik niekada nepatenka į nukentėjusiųjų sąrašą. Po jų vienodai atsargios katės ir kiaulės. Trečią vietą, taip pat surinkę vienodą balų sumą, užima vištos ir šunys. Pačiame sąrašo gale atsidūrė žmogus, kuris, nepaisydamas intelekto ir techninio išprusimo, yra visai neatsargus ir dažniausiai tampa avarių auka.

KAI RINKTIS NĖRA IŠ KO...

Kažin, ar reikia įrodinėti, jog pasaulio likimas tiesiogiai priklauso nuo Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų tarpusavio santykių raidos. Tai šiandien supranta kiekvienas blaiviai protaujantis žmogus. Karas arba taika — kitokios perspektyvos paprasčiausiai nėra. Juk nuolatinis įtempimo didinimas, vis greitėjančios ginklavimosi varžybos neribotai tęstis negali — anksčiau ar vėliau taps branduolinio konflikto priežastimi. Vadinasi, vienintelis kelias — kelias į taiką. Į tvirtą taiką, grindžiamą ne vienos kurios nors pusės kariniu pranašumu, o subalansuota jėgų lygsvara, vienodu saugumu visiems.

Atrodytų, šiai paprastai tiesai suvokti didelių protinių pastangų nereikia... Tačiau pavartykime reakcingosios lietuvių išeivijos spaudą ir greitai įsitikinsime, jog daugeliui tautiečių kiekvienas pavojingas tarptautinės padėties paaštrėjimas sukelia didžiulę euforiją. Štai kodėl šiame fone taip ryškiai išsiskiria kiekvienas bandymas šiek tiek realiau pažvelgti į susiklosčiusią situaciją. Ta prasme itin įdomus išeivijos istoriko Vinco Trumpos straipsnis "Šaltasis karas ir kas toliau", pasirodęs žurnalo "Akiračiai" 1984 m. liepos numeryje. Straipsnio autorius rašo: "Daug kas tiesiog iš džiaugsmo šokinėja dėl prez. Carterio pradėto ir prez. Reagano taip uoliai tęsiamą šaltojo karo su Sovietų Sąjunga. Gal toks karas laikinai ir gali būti naudingas Amerikai, ypač jos pramoniniam — kariniam kompleksui, nuo kurio pavojaus jau buvo išpėjęs prez. Eisenhaueris".

Perskaitęs pirmuosius du minimo straipsnio sakinius, iškart įsitikinti, jog autorius ne tik žiūri, bet ir mato. Juk retas šiandieninėje nacionalizmo bei šovinizmo tvaiko pagautoje Amerikoje prisimena kupinus nerimo Eisenhowerio žodžius, pasakytus jam paliekant prezidento postą. Šalyje veikia įtakingos politinės jėgos, gaunančios nemažą pelną iš įtempimo didėjimo — vadinamasis karinis pramoninis kompleksas, kurio tikslai bei siekiai neatitinka šalies nacionalinių interesų, išpėjo anuomet tautą atsiveikindamas prezidentas.

Šaltasis karas naudingas kariniam — pramoniniam kompleksui, pastebi Vincas Trumpa, tačiau ką gera jį gali duoti Lietuvai — vienas dievas nežino. Pasekime tolesnę autoriaus minčių eigą: "Palikime panašias spekuliacijas ir

bandykime žengti vieną žingsnį tolyn. Šaltasis karas negali tęstis amžinai. Žmonių nervai neatlaikys. Iš šaltojo karo tėra dvi išeitys: arba šiltasis karas, arba atoslūgis". Tačiau norėti branduolinio susinainavimo šiandien gali tik politiška aklas, arba beprotis. Vadinasi, išeitis viena — tą puikiai supranta straipsnio autorius: "Negalint ir nenorint kariauti, belieka tik atoslūgis, arba detantė. Žinau, kai kam tas žodis baisus, visokių blogybių šaltinis. Daug kas ir dabar negali atleisti prez. Nixonui, kodėl jis staiga atsisakė šaltojo karo ir pasuko detantės keliu". Detantė tėra tik sekantis logiškas žingsnis iš šaltojo karo žinant, kad šiltasis karas yra neįmanomas, skuba raminėti "vaduotojus" ir bando neutralizuoti jų reakciją į šias "erezijas" Vincas Trumpa. Jeigu prezidentas Reaganas laimėtų būsimus rinkimus, prognozuoja istorikas (prisiminsime, jog straipsnis pasirodė liepos mėn.), jis bus priverstas pasukti detantės keliu, o tada "... mūsų ekstremistai vėl ieškos naujo kandidato į prezidentus".

Laikas netruks parodyti, klydo ar išpėjo būsimą įvykių raidą Vincas Trumpa. Tačiau iš to, kas jau pasakyta, mes galime padaryti išvadą, jog praregėjimo procesas liberaliuose išeivijos sluoksniuose tęsiasi. Žinoma, toli gražu ne su kiekvienu straipsnio autoriaus teiginiu mes galime sutikti. Pvz., tik šypsena gali sukelti Vinco Trumpos tvirtinimas, esą Amerika apie karą įprastinėmis, nebranduolinėmis priemonėmis negalinti nė pagalvoti, nes ji, girdi, beveik visiškai neturinti tam nei kariuomenės, nei rezervų... Būdamas antitarybinėse pozicijose, Vincas Trumpa vis dėlto smerkia postringavimus apie "velnio imperiją" ir pastebi, kad "Rimta politika nėra švaistymasis primityviomis frazėmis".

Autorius sugebėjo atsikratyti daugelio "vaduotojiškos" mąstysenos stereotipų ir priėmė visiems mums priimtinos išvados: "Šaltasis karas nieko gero Lietuvai neatnešė ir neatneš. Gerai, kad jis yra laikinas. Reikia tikėtis, kad sekantis atoslūgis pasauliui ir Lietuvai atneš daugiau gero, negu Nixono ir Fordo laikais".

Po šiais žodžiais gali pasirašyti kiekvienas atsakomybę už pasaulio likimą jaučiantis žmogus. Galiausiai, rinktis nėra iš ko...

Kazys Bagdonavičius

IŠTIKIMAS SARGAS

Juozo Bulvydo piešinys

Vilnis, 1985 vasario 28

KULTŪRINIS gyvenimas

Liaudies buities muziejus Liaudies muzikos teatras veikia jau septyniolika metų. Per tą laiką surengta apie 800 koncertų ir spektaklių, kuriuos matė daugiau kaip 240 tūkstančių žiūrovų. Teatras gastroliavo daugelyje tarybinių respublikų, taip pat Bulgarijoje, Lenkijoje, Suomijoje ir kitose šalyse.

Liaudies muzikos teatro kolektyvas stengiasi atskleisti spalvingiausias lietuvių liaudies kūrybos bruožus. Teatro meninės programos pasakoja apie sunkią darbo žmogaus dalį išnaudotojiškoje santvarkoje, apie masių revoliucines nuotaikas, dvasinį prabudimą, veržimąsi į šviesą. Apie tai artistai prabyla dainomis, muzika, godomis. Liaudies muzikos teatras per vasarą vaidina savo scenoje — Liaudies muziejuje — sename klojime Rumšiškėse.

Nuotraukoje: Scena iš spektaklio "Lietuvių godos".

IS KULTŪROS ISTORIJOS

Ką pasakoja Kauno varpai

Varpų muzika! Didingas iškilmingas balsas, taurus skambėjimas. Tai džiaugsmingas klegesys, tai neramus grėsmingas gaudimas.

Simtus turistų ir kauniečių sutraukia dažni varpų muzikos koncertai Istorijos muziejaus sodelyje, kuriuos rengia kompozitoriai tėvas ir sūnus Kuprevičiai. Jie groja varpais, įrengtais muziejaus bokšte. Iš tolimiausių vietų atvažiuoja žmonės pasiklausyti išpūdingos, jaudinančios varpų muzikos.

Ką mena šie Kauno varpai, kokią savo istoriją pasakoja?

Žmogus sugalvojo varpą kaip instrumentą signalizuoti. Štai Egipte vergui prie kojos prištas varpelis pranešdavo vergvaldžiui, kur yra jo tarnas, ar dirba jis. Panašiam tikslui ir Lietuvoje rišdavo karvei po kaklu skrabalą. Romoje varpeliu šaukdavo į susirinkimą, ilgai dar jis tilindžiudavo teismuose, pašaukiant tarnus. Dabar skambutis mokykloje skelbia mokslo pradžią ir pabaigą. Graikijoje skambindavo laidotuvėse, baidydami piktas dvasias.

Į bažnyčių, rotušių bokštus varpus pradėta kelti Europoje šeštame amžiuje. Vėliau atsirado atminimo varpai. Galingas varpas aidi buvusioje Buchenvaldo koncentracijos stovykoje, primindamas vokiškųjų fašistų piktadarybes. Kasmet rugpjūtį nuaidi Hirosimos ir Nagasaki varpai — atominio bombardavimo skausmas ir perspėjimas.

Kauno varpai — tai 35 suderintų varpų ansamblis, vadinamas kariljonu.

Manoma, kad apie septintą mūsų eros amžių 4 ar 5 suderintų varpų kompleksą iš Rytų pirmieji parsivežė namo olandų jūrininkai ir labai pamėgo jo ypatingą skambesį. Tai buvo kariljono prototipas. Jie greitai paplito. XVI a. anglų meistrai

Vilnis, 1985 vasario 28

pritaikė jiems mechaninę pavara, atsirado klaviatūra — manualai (rankomis) ir pedalai (kojomis), o netrukus ir mechaninė automatika, sujungusi varpus su bokšto laikrodžiu: kai rodyklė paliečia nustatytą laiko tašką, ima suktis perforuotas būgnas su atitinkamai išdėstytais kaištukais, kurie savo ruožtu stukteli vieno ar kito varpo svirtelę. Suskamba iš anksto numatyta, dabar sakytume — suprogramuota melodija.

Kauno kariljoną su kurantų įrengimais 1935 metais pastatė Belgijos Mecheleno (Malino) miesto liejykla.

Netrukus Kauno varpai turės savo brolių Klaipėdoje — čia bus įrengtas 48 varpų kariljonas.

Nuotraukoje: Liaudies buities muziejaus vaizdas.

Žmogus, kuris ko nors siekia, priverčia likimą nusileisti.

M. Lermontovs.

Gyvenimas — menas visur surasti grožį ir džiaugsmą. M. Gorkis

Naujas mokslinis institutas

Vilniuje pradės veikti Lietuvos TSR sveikatos apsaugos ministerijos Motinos ir vaiko sveikatos apsaugos mokslinio tyrimo institutas. Apie šio naujai įsteigto mokslinio centro uždavinius ir darbo programą pokalbyje su Eltos korespondente V. Petrauskaite papasakojo respublikos sveikatos apsaugos ministro pavaduotoja O. Račkauskienė.

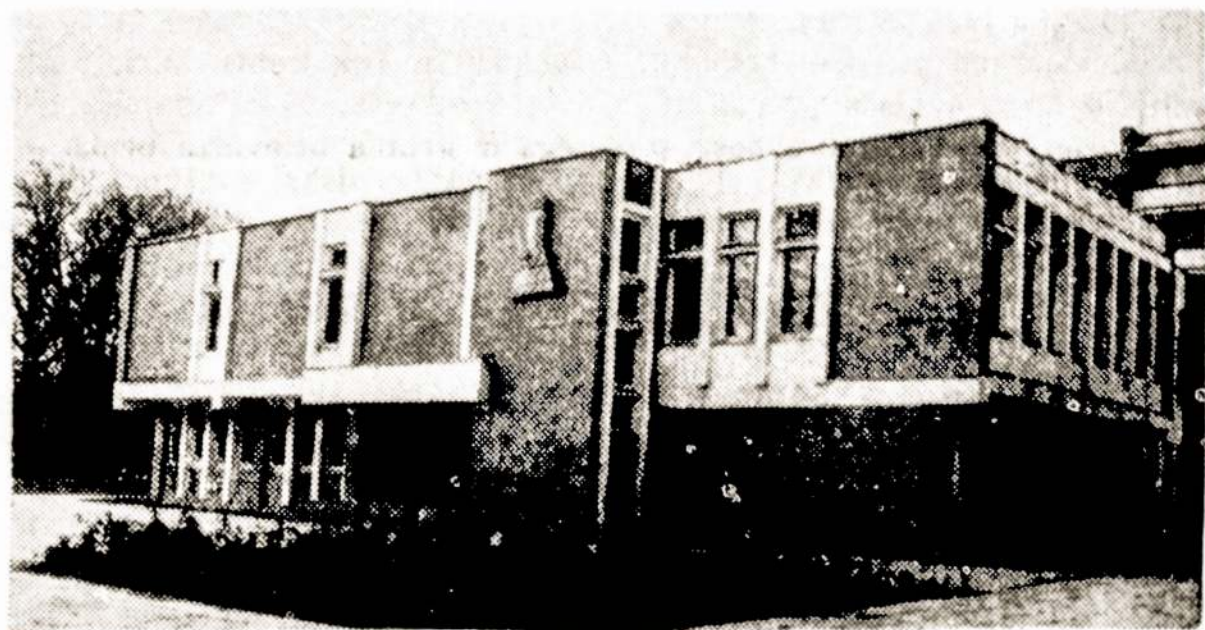
— Mūsų šalyje vaikams skiriamas ypatingas dėmesys: nuosekliai rūpinamasi jų auklėjimu, švietimu, didžiulės lėšos skiriamos mažųjų piliečių sveikatos apsaugai. Gražių laimėjimų šioje srityje turi ir Tarybų Lietuva. Ne taip seniai Vilniaus pakraštyje, Santariškėse, iškilo modernus respublikinės vaikų ligoninės rūmas. Greitai pirmuosius pacientus priims naujoji Vilniaus miesto vaikų poliklinika, pastatyta už komunistinių šeštadienio talkų lėšas. Baigiama rekonstruoti Vilniaus miesto pirmoji moterų konsultacija. Plečiamas šio profilio medicinos įstaigų tinklas ir kituose miestuose, rajonuose. Greta pediatrų, akušerių-ginekologų ir kitų specialybių gydytojų-praktikų, motinos ir vaiko sveikatos apsauga rūpinasi nemažas būrys mokslininkų, dirbančių aukštųjų medicinos mokyklų katedrose, mokslo įstaigose. Siekiant dar glaudžiau sutelkti šios srities mokslininkų pajėgas, pagerinti gydymo ir profilaktikos įstaigų darbą, ir nutarta įsteigti

Motinos ir vaiko sveikatos apsaugos mokslinio tyrimo institutą. Suderinus su TSRS valstybiniu mokslo ir technikos komitetu, numatytos pagrindinės mokslinių darbų kryptys.

Atėjusiam į pasaulį žmogui dažnai labai lemtingos būna pačios pirmosios jo gyvenimo dienos. Tad naujajame institute pirmiausia bus tiriama šio laikotarpio naujagimių fiziologija ir patologija, bus ieškoma būdų, kaip užtikrinti sveikatą kiekvienam gimstančiam kūdikiui. Numatyta taip pat tyrinėti ir ankstyvojo amžiaus sveikų vaikų augimo bei vystymosi ypatumus.

Mūsų respublikoje šiuo metu pradėta įgyvendinti labai plati lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikos programa — į šį darbą taip pat aktyviai įsijungs Motinos ir vaiko sveikatos apsaugos instituto mokslininkai. Jiems pavesta kurti naujus lėtinių vaikų ligų profilaktikos, diagnostikos, gydymo ir reabilitacijos metodus.

Motinos ir vaiko sveikatos apsaugos instituto branduolį sudarys Lietuvos TSR sveikatos apsaugos ministerijos Eksperimentinės ir klinikinės medicinos mokslinio tyrimo instituto pediatrijos skyrius bei genetikos laboratorija, klinikinė bazė taps respublikinė vaikų ligoninė, Vilniaus miesto gimdymo namai, Druskininkų vaikų sanatorija "Saulutė".

Kapsuke pradėjo veikti nauja biblioteka. Ją projektavo kaunietis architektas Romualdas Kemežys.

Nuotraukoje: Naujosios bibliotekos pastatas.

I. Jurelės nuotrauka

RAŠYTOJO VAKARAS

Vilniuje, Meno darbuotojų rūmuose, įvyko LTSR nusipelnusio kultūros veikėjo rašytojo Jokūbo Skliutausko kūrybos vakaras.

Vakaro dalyviams rašytojas papasakojo apie savo kūrybą, buvo skaitomos kūrinių ištraukos. Vakare dalyvavo literatūros kritikai S. Lipskis ir P. Bražėnas, poetas LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas V. Reimeris, LTSR liaudies artistė K. Kymantaitė, LTSR nusipelnęs meno veikėjas V. Kybartas, aktorius J. Cepaitis, LTSR nusipelnęs artistai smuikininkas R. Katilius ir pianistė L. Lobkova.

SUSITIKIMAS SU MUZIKA

Kauno menininkų namuose įvyko klasikinės ir džiazo muzikos vakaras. Pirmoji jo dalis paskirta LTSR liaudies artisto, profesoriaus Ch. Potašinsko gimimo 60-mečio ir kūrybinio darbo 40-mečio sukakčiai. Svečias iš sostinės papasakojo apie savo muzikinę veiklą, fortepijonu atliko lietuvių klasikų kūrinių.

Antroje vakaro dalyje klausytojai susitiko su jau gerai žinomais

respublikos džiazo muzikantais druskininkiečiu saksofonistu V. Voronovu ir kauniečiu pianistu A. Jakaičiu.

MEDŽIAGA RAJONO ISTORIJAI

Į respublikinę kraštotyros darbų saugyklą zarasiečiai perdavė 62 darbus apie krašto praeitį, įžymius žmones, kovas už Tarybų valdžią. Ypač vertingi J. Nemanio darbai: "Zarasų rajono broliškos karių kapinės", "Zarasų rajono kultūros paminklai", "Kęstučio" partizanų būrio kovų kelias Zarasų rajone".

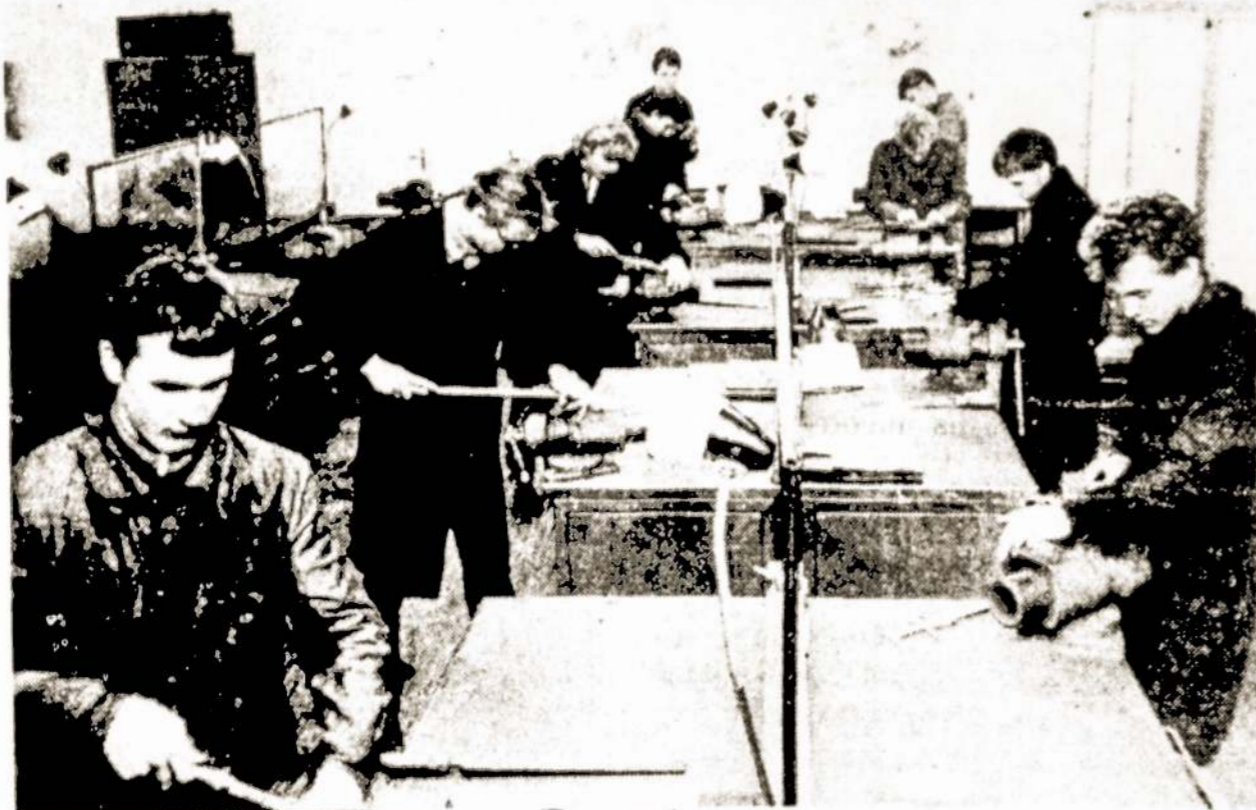
Jonas Nemanis yra paruošęs keletą bukletų apie rajono lankytinas vietas, apie poetą Paulių Širvį, kompozitorių Juozą Gruodį.

DAILININKAS E. VARNAS

Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas Erikas Varnas turi sukūręs jau apie tris šimtus žinomų visuomenės, kultūros, meno, mokslo veikėjų bei kovos už taiką ir darbo motyvais medalius ir bareljefus. Vilniuje medalių trianelėje jis eksponavo apie 30 šios mažosios plastikos kūrinių.

LAUKIAM SPECIALISTAI

Autoriaus nuotraukoje: Studentai metalo apdirbimo dirbtuvėse gamina programoje numatytus dirbinius.

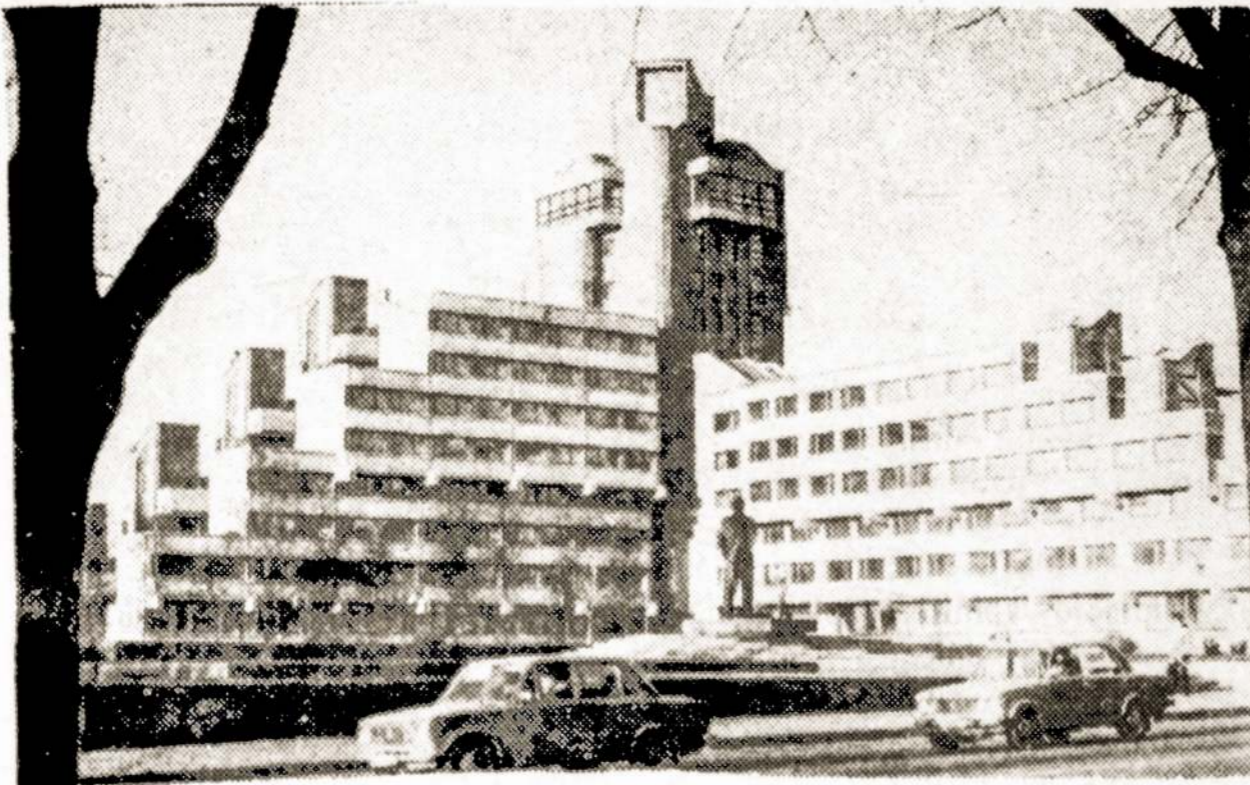
Siais mokslo metais Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas išleis bendratechninių disciplinų ir darbų specialistų aštuntąją laidą. Šios specialybės mokytojai labai laukiami mokyklose. Pradėjus įgyvendinti mokyklų reformą, įvairioms švietimo įstaigoms reikės dar daugiau bendratechninių disciplinų ir darbų specialistų. Todėl jau kitais mokslo metais institutas gerokai padidins priėmimo kontingentus: ateinantį rugsėjį pirmame kurse studijas pradės šimtas penkiasdešimt būsimųjų darbų mokytojų.

Siemtinės bendratechninių disciplinų ir darbų specialybės laidos studentai į mokyklas ateis geriau parengti negu ankstesniųjų laidų mokytojai. Tai suprantama.

Dėstytojų kolektyvas jau sukaupe nemažai būsimųjų mokytojų rengimo patirties. Ne vienas dėstytojas per tą laiką parengė ir apgynė disertacijas moksliniam laipsniui gauti. Šiandien konstrukcinių medžiagų technologija, automobilizmą dėsto docentas Vincas Mažutis, Teodoras Norbutas ir kiti.

Būsimųjų mokytojų parengimui, aišku, įtakos turi ir tai, kad bendratechninių disciplinų ir darbų specialybė darosi vis populiarsnė. Todėl fakultetas į ją kasmet sulaukia daugiau stojančiųjų. Ir stoja į šią specialybę geriau pasirengę, tvirtai apsisprendę abitiurientai. Vėliau jie kruopščiau studijuoja, aktyviau dalyvauja studentų mokslinės draugijos, įvairių būrelių veikloje.

L. Vasauskas

Lietuvos uostamiestyje pastatytas keturių šimtų vietų viešbutis "Klaipėda". Jį projektavo architektas Gytis Tiškus ir konstruktorius Viktoras Putrius. Viešbučio šešių ir aštuonių aukštų korpusuose yra vienviečiai ir dviviečiai kambariai, dviejų šimtų vietų restoranas, bufetas, kavinė ir kitos svečiams skirtos patalpos.

Nuotraukoje: Viešbutis "Klaipėda".

B. Aleknavičiaus nuotr.

Avalynė sportininkams

Beveik 10 milijonų porų sportinės avalynės šiemet numatė pagaminti Kauno "Inkaro" gumos gaminių gamyklos kolektyvas. Daugiau kaip pusė modelių bus atnaujinta.

Neseniai Gomelyje vykusioje sąjunginėje menotechninėje taryboje labai gerai buvo įvertinti 25 pateikti modeliai.

Šiemet naujais modeliais pradžiugins pačius mažiausius sportinės

avalynės dėvėtojus. Jiems bus gaminami aktyviam poilsiui skirti dvispalviai, polivinilchlorido padais bateliai. Paruošti nauji krepšinio, futbolo, moteriškų "kroso" tipo batelių, baseino avalynės modeliai. Pirmą kartą gamins specialius batų orientacininkams, kuriuos siūs iš naujos žomžinės medžiagos—batviršis bus patogios konstrukcijos, neperšlampamas.

CIVILINĖ AVIACIJA—KELEIVIŲ PATOGUMUI

Vilniaus oro susisiekimo centrinėje pradėjo veikti pirmoji Tarybų Sąjungoje serejinė teleinformacinė vietų apskaitos sistema. Dabar, neklausinėdamas ir netrukdydamas darbuotojų, kiekvienas keleivis gali sužinoti, ar yra ir kada bus bilietų į reikiamą reisą.

Kokios dar naujovės 1985-aisiais laukia keleivių? Kas daroma jų labui ir patogumui?

Naujas teleinformacinis tablo taupo keleivių laiką, palengvina darbuotojų darbą, padeda išvengti ginčų, nesupratimų. Anksčiau, kad sužinotų, ar yra bilietų, keleiviai turėjo kreiptis į informaciją, tačiau lankytojas dažniausiai stodavo tiesiai į eilę prie bilietų kasos, gaišdavo brangų laiką ir galiausiai sužinodavo, jog reikiamą dieną vietų lėktuve jau nėra. Čia pat, prie kasos, pilietis pradėdavo aiškintis kitus galimus kelionės variantus, o juk kasa informacijos neteikia. Eilėje stovintys žmonės gaišdavo laiką, kildavo nereikalingų konfliktų.

Dabar visą informaciją apie bilietus pateikia teleinformacinis stendas. Bet kokius pakitimus jame tuoj pat užfiksuoja elektroninė skaičiavimo mašina.

Šį mėnesį keleivių patogumui bus įvesta dar viena paslauga: užsakymų stalas. Ateina, pavyzdžiui, keleivis į bilietų kasą, pasižiūri į teleinformacinį tablo, o reikiamai dienai bilieto nėra. Ima kortelę, užpildo ir įmeta į specialę dėžutę. Juk dažnai dėl įvairių priežasčių žmonės gražina bilietus. Štai tada ir susisiekama su kortelės savininku. Jam pranešama, kad atsirado vieta, jis gali pats pasiimti bilietą, o jei pageidauja — pristatys jį

namus darbuotojas.

Jau veikia naujos kartos "Sirenos" sistemos, labai padedančios tranzitiniams keleiviams. Pavyzdžiui, jūs norite skristi į Vladivostoką per Maskvą. Kasoje jūs galite gauti bilietą ne tik iki Maskvos, bet ir toliau. Per kelias dešimt sekundžių susisiekama su TSRS sostine, gaunamas atsakymas. Pulto ekrane visa informacija apie reisą Maskva-Vladivostokas. Telioka išrašyti bilietą. Taigi šalies sostinėje jau nereikės rūpintis tolesne kelione, galima bus ramiai pasigrožėti miestu ir jo išymybėmis. Beje, kažkada tokios informacijos laukdavo tris paras — tiek eidavo ten ir atgal telegramos. Dabar nereikia laukti nė minutės. Pirmasis kanalas aptarnauja Vilnių, o 1985 metais pradės akplaotuoti antrasis atiduotas kitų respublikos aerouostų kasoms. Kol kas visos šios paslaugos teikiamos keleiviams, kurie skrenda per Maskvą, Kijevą ir Leningradą.

Pakoreguotas ir lėktuvų tvarkaraštis. Įvesti patogūs reisai skrendantiems į vienadienes komandiruotes. Pavyzdžiui, iš Vilniaus į Maskvą lėktuvas išskrenda anksti rytą, o iš šalies sostinės atgal — vidurnaktį. Taigi reikalams sutvarkyti laiko pakanka.

Daug gerų žodžių aerouosto administracija girdi iš autotransporto savininkų. Mokomojoje automobilių saugojimo aikštelėje mašinas gali palikti ne tik vilniečiai, civilinės aviacijos lakūnai bei stjuardės, bet ir atvykę iš kitų miestų bei rajonų keleiviai, skrenda lėktuvais. Grįžę atgal, jie bet kuriuo paros metu gali pasiimti automobilį ir patogiai grįžti namo.

M. Barkauskas

BAIGĖ METUS RASEINIŲ MEDŽIOTOJAI

Sėkmingai baigė praėjusius metus Raseinių medžiotojai.

— Jau senokai svarbiausių medžiojamų žvėrių skaičius rajone yra arti optimalaus, — pasakoja Lietuvos TSR medžiotojų ir žvejų draugijos Raseinių skyriaus medžioklės žinovas S. Ulinskas. — Geras pavyzdys — šernai. Kasmet jų sumedžiojame ne mažiau negu rodo pavasarinė apskaita, kitaip tariant, surenkame beveik visą metų derlių, kitam medžioklės sezonui palikdami tvirtą veislinę bandą. Šį sezoną turėjome sumedžioti 240 šernų. Paruošoms 120 šernų sumedžiojome gerokai anksčiau. Iki medžiokės sezono pabaigos medžiotojai dar turės progos smagiai pamedžioti, kaip sakoma, savo malonumui.

Iki praėjusių metų lapkričio 10 dienos raseiniškiai įvykdė briedžių medžioklės užduotis, sumedžiojo numatytą skaičių tauriųjų elnių, stirnų. Tai pasiseka padaryti nebe pirmus metus, nes būreliai drausmingi, organizuoti, neatidėlioja darbų paskutinei dienai. Įvedus naują skatinimo tvarką (briedžiai ir taurieji elniai — asmeniniam naudojimui), padidėjo procentas sumedžiotų kanopinių žvėrių, atitinkančių eksporto reikalavimus. Kaip premija už tvarkingas medžiokles

Sportinė avalynė pagražės. Ryškių spalvų dirbtinė žomša, trikotažinis audinys padengtas lateksu, spalvingos tvirtinimo juostos — visa tai suteiks avalynei estetišką išvaizdą.

V. Žutautas

ir kitą veiklą, licencija briedžiui skirta Padubysio būreliui (vadovas K. Penkauskas), licencija tauriajam elniui — Siluvos būreliui (vadovas A. Liaugodas).

— Dabar, kai svarbiausieji medžioklės sezono darbai baigti, ėmėmės papildomai šerti žvėris, lesinti paukščius, — tęsia S. Ulinskas. — Iš mūsų kalbos jau išnyko žodžiai "baltasis badas". Jo nebegali būti, nes kiekvieną rudenį mūsų sandėliai pilni, jų visuose miškuose pakankamai. Įrengėme daugiau rūsių sultingiesiems pašarams — nebereikia jų vežioti per pusynus po miškus. Statome daugiau automatiškus šėryklų biriesiems pašarams supilti.

Dar reiktų pridurti, kad Raseinių medžiotojai jau senokai įsirašė į medžiojamųjų žvėrių sąrašus ir bebrus. Jų rajone nemaža, tad kasmet galima parduoti valstybei vertingų kailiukų. Štai ir per praėjusį sezoną sugauti 64 bebrai. Nors planas viršytas, bet bebrams žalos nepadaryta — medžiota apdairiai. Liko tvirtų, produktivių šeimynų, duosiančių gausų priauglį.

Zenonas Butkevičius

Elektrėnuose išaugo naujas gyvenamųjų namų rajonas. Jame apsigyveno Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statybininkai ir eksploatotojai. Tarybų Lietuvos išvadavimo iš vokiškųjų fašistinių grobikų 40-mečio išvakarėse čia buvo atšvęsta dešimtys įkurtuvių.

Vilnis, 1985 vasario 28

Rūpinamasi darbininkų pamaina

Viena svarbiausių Tarybų šalyje vykdomos mokyklų reformos krypčių — gerinti jaunimo darbinį mokymą ir auklėjimą. Daug prie to prisideda ir gamybiniai kolektyvai.

Nesiskundžiama jaunų rankų stoka Panevėžio baldų fabrike. Kolektyvo gretas kasmet papildo dešimties miesto vidurinių mokyklų abiturientų, igijusių atitinkamą darbo igūdžių tarpmokykliniame gamybiniam kabinete. Ten įmonė įrengė medžio apdirbimo barą, aprūpino jį naujausia technika.

Alytaus LKP 60-mečio medvilnės kombinato kolektyvas rūpintis savo pamaina pradeda vaikų darželyje. Jame gamybininkai įrengė vaizdingus stendus, pasakojančius apie įmonę, kurioje dirba daugelio mažylių tėveliai. Būsimumų tekstilinių kūrinių pažintis su kaminatu tęsiasi ir tvirtėja vidurinėje mokykloje. Moksleiviai supažindinami su verpimo, audimo, kitų specialybių pagrindais, atskirų kombinato cechų ir tarnybų veikla. Moksleivių renginiuose taip pat dažnai dalyvauja žinomi tekstiliniai, darbo pirmūnai. Keli šimtai miesto vidurinėse mokyklose besimokančių medvilnės kombinato darbininkų vaikų lanko įvairius būrelius ir saviveiklinio meno studijas įmonės kultūros rūmuose.

Daugelis respublikos pramonės įmonių, statybos organizacijų stato bazines profesines technikos mokyklas. Kaip rodo Vilniaus radijo komponentų gamyklos, Panevėžio "Lino", Jonavos "Azoto" gamybinių susivienijimų patirtis, iš jų atėję

jaunuoliai gerai pritampa kolektyve, greitai atskleidžia savo sugebėjimus. Šių mokyklų gamybinėse klasėse sumontuoti tokie pat įrengimai, kaip ir įmonėse. Moksleiviai supažindinami su atitinkamos šakos gretutinių gamybininkų darbo metodais. Atlikdami praktika, jie dirba tose brigadose, į kurias ateis, baigę mokyklą.

Biržų pirmosios vidurinės mokyklos vyresniųjų klasių mokinių gamybinio mokymo pamokos vyksta tiesiog "Siūlo" linų audinių fabriko cechuose. Nemažai būsimosios profesijos paslapčių čia jiems perteikia pirmaujantys gamybininkai, ypač veteranai. Moksleiviams leidžiama dalyvauti įmonės jaunųjų audėjų bei verpėjų profesinio meistriškumo konkursuose. Tad nenuostabu, kad nemažas skaičius tų, kurie šiemet papildė fabriko kolektyvą, jau viršija pamainos išdirbio normas.

Pasirinkti darbininko profesiją Vilniaus Spalio 60-mečio radijo matavimo prietaisų gamykloje moksleiviams padeda įmonės visuomeninė jaunimo profesinio orientavimo komisija. Jos nariai — patyrę gamybininkai, pedagogai, psichologai — atsižvelgia į merginų ir vaikų polinkius, galimybes vienokiam ar kitokiam darbui.

Dešimties tūkstančių vaikų ir merginų, baigusiu profesines technikos ir vidurines bendrojo lavinimo mokyklas, kasmet pradeda savo darbininkišką biografiją respublikos pramonės ir transporto įmonėse, statybos organizacijose.

Vytautas Žemaitis

Plungės rajono Gandingos tarpūkinis paukštynas, baigus statybas, taps stambiausia tokia įmone Žemaitijoje. Kasmet paukštyno kolektyvas realizuos po tris milijonus broilerių arba po puspenktą tūkstančių tonų paukštienos. Paukštynas dar atliekami statybų darbai, bet šiemet jau išauginta ir realizuota maždaug 1000 tonų paukštienos.

Nuotraukoje: Operatorė Albina Ruibienė prie penkiadienių viščių.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

PASIDAIRIUS PO LIETUVOS KAIMUS

— Vienas pirmųjų Akmenės rajono linų pluošto pardavimo valstybei planą įvykdė "Raudonosios vėliavos" kolūkis. Į Mažeikių linų fabriką pristatė 33 tonas pluošto. Iš linų hektaro ūkis kasmet gauna apie 2,200 rublių pajamų.

— Biržų rajono "Pavasario" kolūkyje kuriasi graži Kratiškių centrinė gyvenvietė. Jos centre — aštuonmetė mokykla, ūkio valdybos ir apylinkės Tarybos pastatas, paštas, parduotuvė. Viskas, kas reikalinga žemdirbiui.

— Utenos rajono Vyžuonų kolūkiui reikalingi traktorininkai, gyvū-

Vilnis, 1985 vasario 28

Drenuotose žemėse — gausūs derliai

Pasakoja Lietuvos hidrotechnikos ir melioracijos mokslinio tyrimo instituto direktorius Povilas BALZAREVICIUS

Žemių melioravimas Tarybų Lietuvoje yra įgavęs labai platų užmojų. Vien uždaru drenažu respublikoje jau nusausta daugiau kaip 2,4 milijono hektarų žemių. Be to, kasmet įrengiama maždaug po 50-55 tūkstančius hektarų kultūrinių pievų ir ganyklų. Iš melioruotų žemių gaunama keturi penktadaliai visos žemės ūkio produkcijos.

Įrengiamo drenažo kokybei pagerinti instituto kolektyvas kartu su Vandens ūkio projektavimo institutu paruošė naujus nurodymus melioracijos projektams sudaryti. Kartu su Žemdirbystės instituto mokslininkais parengtos rekomendacijos senoms pievoms ir ganykloms atnaujinti. Pateikti pasiūlymai, kaip eksploatuoti sausinimo sistemas. Pradėjome tirti šaltiniuotus, apyežerių ir kitus sudėtingus žemės plotus. Daug tikimės iš savotiškos laboratorijos po atviru

dangumi, kuria tapo Lėno paežerė. Čia, Ukmergės rajone, kuriame paežerių melioravimo modelis padės atsakyti į klausimą, kaip ekonomiškiau ir efektyviau, nepažeidžiant gamtos interesų, derlingomis naudmenomis paversti dešimtis tūkstančių hektarų menkaverčių apyežerių žemių. Tikimės, kad derlingumas tokiuose plotuose padidės dvigubai, o gal net trigubai. Labai svarbi ir kita šio darbo pusė — išsaugoti būsimosioms kartoms senus, nykstančius ežerus.

Pastaraisiais metais institute sukurta nemažai mašinų ir padargų, susilaukusių aukšto specialistų įvertinimo. Pavyzdžiui, sukonstruoti krūmų šalinimo agregatai padeda išsaugoti derlingą dirvos sluoksnį. Originali šienaplovė įgalina greitai nušienauti ir gilesnių melioracijos kanalų šlaitus. Sukurti stambių akmenų krautuvai, medienos rinktuvai, krūmų smulkinimo mašina ir kt. Ši technika labai padės melioratoriams ir melioracijos sistemų eksploatuotojams.

Pustrečio mėnesio anksčiau, negu buvo planuota, baigta statyti Agluonėnų tarpūkinė gyvulininkystės įmonė Klaipėdos rajone. Jos šeimnininkai jau įsisavino kiaulių reprodukcijos ir penėjimo cechų pajėgumus. Išauginta dvylika tūkstančių kiaulių, pradėta realizuoti bekonus: Ateinančiais metais įmonė parduos 1,400 tonų mėsos.

Nuotraukoje: Agluonėnų gyvulininkystės įmonės vaizdas.

M. Baranausko nuotrauka

Dideli pasikeitimai Butrimonyse

Daug įdomaus apie Alytaus rajono Butrimonių miestelį ir apylinkės kaimus gali papasakoti Ona Grigonienė. Nuo pirmų pokario metų ji dirbo apylinkės seniūne, o vėliau vykdomojo komiteto pirmininke. Dabar O. Grigonienė — pensininkė, bet užtarnautu poilsiu nesinaudoja. Dirba paukštynas, išrinkta apylinkės deputate, dažnai susitinka su žmonėmis.

Pirmą kartą Butrimonyse teko lankytis prieš trisdešimt metų. Skurdus tada buvo miestelis: seni namai, purvinos gatvelės, didžiulė turgaus aikštė, pristatyta vienkinkų vežimų.

— Nebeatpažįstamai pasikeitė mūsų Butrimonyse, — ne be pasidžiavimo sako O. Grigonienė, — gražesni ir plačiau žinomi tapo respublikoje. Jų augimui ypač didelės įtakos turėjo ir tebeturi paukštynas, kuriame dabar dirba apie 330 žmonių. Baigus statyti visas vištides, kitus pastatus, Butrimonyse kasmet tieks apie penkis tūkstančius tonų paukštienos.

Paukštyno darbuotojams pastatytas ištasas kvartalas gyvenamųjų

namų, vidurinė mokykla, kurioje mokosi daugiau kaip pusketvirtą šimto moksleivių, kyla gražūs kultūros namai. Miestelyje yra ligoninė ir ambulatorija, vaistinė, veterinarijos punktas, trys valgyklos, kelios parduotuvės. Gyventojai naudojami gamtinėmis dujomis, o iš paukštyno nusidriekusi šiluminė trasa apšildo butus, visuomeninius pastatus, bažnyčią. Žmonės jau nebereikia kirsti malkų, gabentis durpių ar anglių. Suklestėjo kultūra, švietimas. Iš Butrimonių keleiviniais autobusais gali nuvykti į Vilnių, Kauną, Gardiną, pasiekti kitus miestus. Todėl dauguma butrimoniškių lankosi Vilniaus, Kauno teatruose, Alytaus miesto kultūros ir sporto rūmuose. Sumažėjo tik turgūs. Visi dabar jau vyksta į rajono centrą — Alytų.

Stanislovas Pleskus

Kauno paveikslų galerijoje atidaryta respublikinė liaudies meno paroda, skirta pergalei prieš vokiečius 40-mečiui. Joje eksponuojama daugiau kaip 500 darbų iš medžio, kuriuos sukūrė beveik 200 autorų.

PASIDAIRIUS PO LIETUVOS KAIMUS

— Solidi priemoka už galutinius metų rezultatus išmokėta Plungės rajono Aleksandravo kolūkio Baltiškių penimų galvijų fermos brigada. Ji realizavo 340 mėšinių galvijų, kurių vidutinis svoris siekė 450 kilogramų. Ūkis papildomai pristatė valstybei 20 tonų mėšos.

— Zarasų rajono Vasaknų žuvininkystės ūkyje gerai išnaudoja tvenkinius. Juose auginama karpiai ir plėtoja antininkystę. 1984 metais 150 hektarų tvenkinių davė per 130,000 rublių pelno. Išauginta 1,600 centnerių antienos.

— Kėdainių paukštyno kolektyvas pernai vartotojui pateikė 13,6 milijono kiaušinių, pagamino 6,300 tonų paukštienos — 191 t. daugiau nei buvo įsipareigojęs.

— Skuodo rajono Barsyčių kolūkyje laikoma apie 700 melžiamų karvių. Dauguma — 400 vietų fermoje. Pernai greta jos pastatyta tiek pat galvijų talpinimui karvidė.

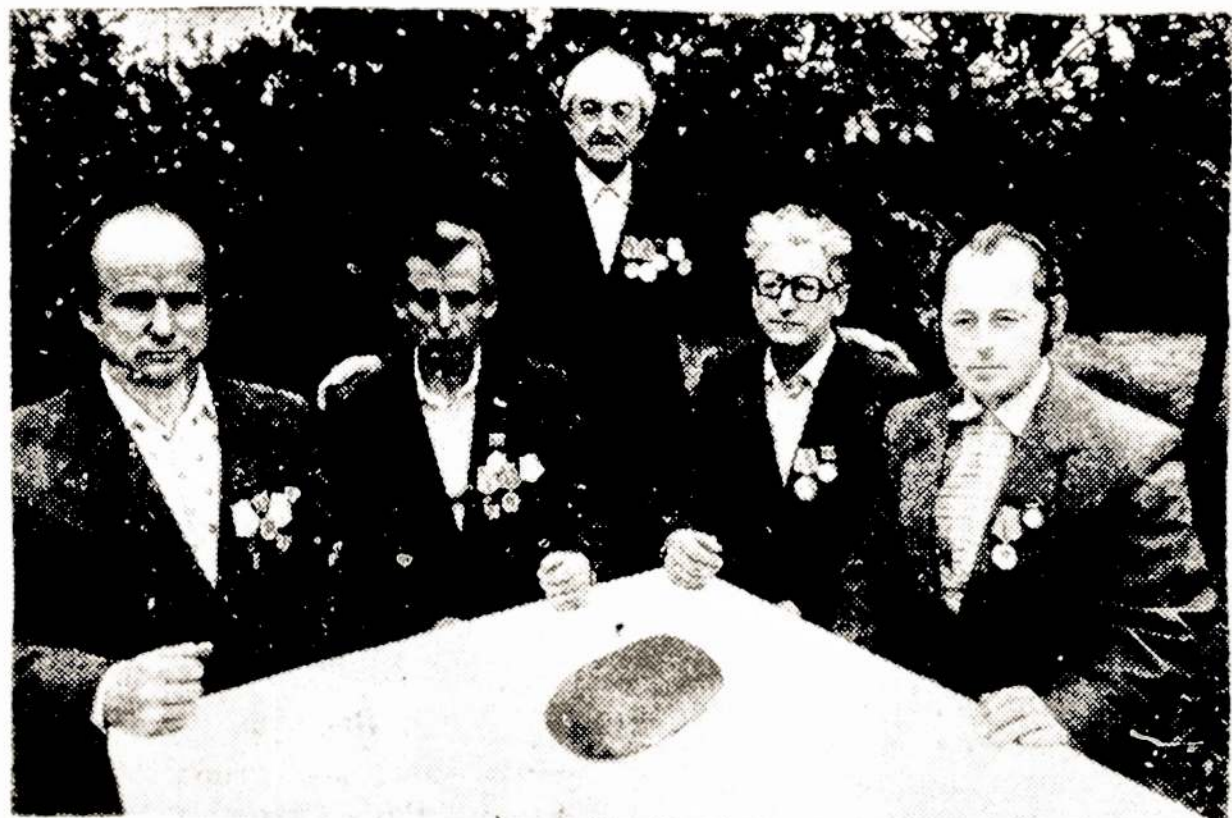
— Kretingos rajono Kurmaičių paukštinkystės tarybinio ūkio operatorius Albinas Dočkys, paukštinkė Vanda Vainorienė ir

Dalia Jokubauskienė iš kiekvienos dedeklės pernai surinko po 236 kiaušinius. Lyginant su ankstesniais metais, 18 kiaušinių daugiau.

— Zarasų rajono "Lenino atminimo" kolūkyje, Turmante, stovėjo senas, nenaudojamas malūnas. Kolūkio stalybininkai suremontavo patalpas ir įrengė pagalbinių verslų dirbtuves.

— Lazdijų rajono trys Mokavo tarybinio ūkio remontininkų grandys, dirbančios kolektyvinės rangos metodu, pavasario darbams paruošė visą žemės dirbimo inventorių ir sėjamasias. Dabar sparčiai tvarkomi traktoriai, kombainai, kroviniai automobiliai!

— Kriaunos — centrinė Rokiškio rajono Sartų tarybinio ūkio gyvenvietė. Visai neseniai joje iškilo kultūros rūmai su ūkio administraciniu pastatu, vidurine mokykla, o jau ruošiamasi įkurti naujame diviaukščiame prekybos centre. Ruošiasi įkurti ir mažieji kriauniečiai — baigiamas įrengti vaikų darželis.

Nedažnai pas savo tėvą susirenka keturi broliai — Alfonsas, Vladas, Vaclovas ir Petras Granskai, nors visi jie gyvena ir dirba savo gimtinėje — Alytaus rajono "Lenino keliu" kolūkyje. Trys iš jų — mechanizatoriai: o vyriausiasis Alfonsas — tektintojas, kolūkio dirbtuvėse tvarko ir brolių traktorius. Tačiau baigus javapjūtę pas tėvą kartu pasidžiaugti buvo susirinkę visi keturi broliai — ūkyje gerbiama, ordinais padabinti vyrai.

Nuotraukoje: Jonas Granskas ir keturi jo sūnus [iš kairės] Alfonsas, Vaclovas, Vladas ir Petras. A. Sabaliausko nuotrauka

Lietuvoje paminėjo P. Ventos sukaktį

Lietuvos TSR žurnalistų sąjungoje įvyko žymaus pažangiųjų JAV lietuvių visuomenės veikėjo, „Laisvės“ direktorių tarybos pirmininko Povilo Ventos gimimo 75-ųjų metinių minėjimas.

Minėjimą pradėjo „Tėviškės“ draugijos pirmininkas P. Petronis.

Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos nariai R. Mališauskas, J. Paleckis, R. Žiugžda, Kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos pirmininkas R. Petrauskas, Žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas, „Tiesos“ laikraščio redaktorius A. Laurinčiukas papasakojo susirinkusiems apie P. Ventos gyvenimo kelią, jo plačią visuomeninę ir kultūrinę veiklą.

Dar jaunystėje patyręs visą išnaudojimo naštos sunkumą ir supratęs darbininkų solidarumo jėgą, P. Venta visą savo gyvenimą paskyrė

kovai už šviesesnę ir laimingesnę darbo žmonių ateitį, už taiką Žemėje. Internacinaliniuose būriuose Ispanijoje jis gynė respubliką nuo frankistų, Antrojo pasaulinio karo metais kovojo prieš militaristinę Japoniją. Po karo apsigyvenęs Jungtinėse Valstijose, visas jėgas skiria pažangiam Amerikos lietuvių judėjimui. Štai jau beveik dvidešimt penkeri metai P. Venta eina garbingas ir nelengvas „Laisvės“ direktorių tarybos pirmininko pareigas, ant jo pečių gula laikraščio leidimo ir platinimo reikalai.

Tarybų Lietuvoje aukštai įvertinta P. Ventos visuomeninė ir žurnalistinė veikla. Jam suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio kultūros veikėjo garbės vardas, jis yra Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos garbės narys. Gimimo 75-ųjų metinių proga P. Venta apdovanotas „Darbo vėterano“ medaliu.

TRUMPOS ŽINIUTĖS IŠ LIETUVOS

VILNIUS. Produkcija, pagaminta respublikos pramonės įmonėse, užsakovams, esantiems ne toliau kaip už šimto kilometrų, dabar vežama tik automobiliais. Tokia praktika ekonomiška. Ypač daug laimi tos įmonės, kurios neturi savų geležinkelio atšakų.

KELME. Nauja autobusų stotis pradėjo veikti Kelmėje. Čia — jau ki keleivių salė, poilsio kambariai vairuotojams. Stotį pastatė Kelmės kilnojamosios mechanizuotos kolonos stalybininkai.

RIETAVAS. Rietave stoji rikiuotė stambi asfaltbetonio gamykla. Naujoji įmonė — mechanizuota, joje dirba palyginti nedaug žmonių, bet per dieną pagaminamos produkcijos pakaks išasfaltuoti maždaug kilometrą labai plačios magistralės.

ŠIAULIAI. Naujoje daugėlių eksperimentinėje sieninių keraminių medžiagų gamykloje paleista nauja linija. Si iš Simferopolio gauta linija per valandą paruošia per 20 plytų paketų, nuo sunkaus rankų darbo išlavino nemažą žmonių.

Paruošė S. J.

Laiškai ir parama

HOT SPRINGS, ARK.

Dear Nellie — What horrendous weather we are having — snow, sleet, ice, bitterly cold and I can truthfully say it's the worst for the almost thirteen years we are living here. I guess we cannot be an exception to what the rest of the country is going through. Probably all the ding-dongs being performed in the sky, plus the pollution, is disintegrating the atmosphere.

Benjamin is still a bed-ridden patient, and the nurse's aides visits have been curtailed on account of the frozen condition of the roads. So I do what they aren't able to do at this time.

In fact, I have taken up enough courage to sit him up on the edge of the bed twice a day, an hour each time, for an airing of his back. How painful it is to see one so afflicted, after him having led such an active life previously.

I am enclosing \$10.00 for the enclosed memorial to Peter Sankus. He was a progressive person and this little tribute is to his memory. I tried to get more information on his life but wasn't successful — nobody knew more than what I have stated.

Hope everything is fine with you and Louie. New Year's greetings to all the faithfuls of the "Vilnis" staff. Love,

Mildred Kubilius

COLUMBUS, OHIO

Hi! I enjoy your writings in Vilnis. Always read them because there is so much to think about. I don't get this information anywhere else.

My Mom (Helen Zukas) is OK — Getting weaker as she gets older, but is still aware of all that's going on in this world. You will be getting our subs and contribution from St. Petersburg. We stopped and I contributed there. Our best wishes for your good health and happiness in 1985.

Helen and Irving Pine

Vienybės

ekskursija į Lietuvą

Vienybės laikraščio 100-metinės sukakties proga ruošiamas 17 (septyniolikos) dienų ekskursija į Lietuvą.

Iš New Yorko J. F. Kennedy aerouosto Suomii — Finnair #112 lėktuvu išskris gegužės-May 2 d. 7:30 vakare.

Helsinkį pasieks gegužės-May 3 d. 12:15 p. p. geg. 3 (penktadienį). Finnair lėktuvus 704 išskris 4:55 vakare į Maskvą. Ją pasieks ir nusileis Šeremetejevo #2 aerouste. Atlikus imigracijos ir muitinės formalumus, ekskursijos dalyviai bus nuvežti į pirmos klasės viešbutį. Maskvoj maistas bus 3 kartus per dieną.

Visą kelionę tvarko jau šimtus kelionių tvarkiusieji SLA nariai — Rask — Lauraitis — Mileriūtė — American Travel Service Bureau, 9727 South Western Ave., Chicago, Illinois 60643. Jų telefonas — 312-238-9787.

Galite registruotis ir Vienybėje, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Tel. 718-277-7257.

Kelionei vadovaus Vienybės Redaktorius Jonas Valaitis.

RICHMOND HILL, N. Y.

Dear Nellie — Have missed your "As I See It". Hope there is nothing wrong. (Lou and I took a two week vacation in So. Ill. . . . nds)

I was away from home for a while, visiting my sister and my son in Baltimore. My sister is in a nursing home and is very ill. They are the only family I have.

Things with "Laisve" are O.K. Baranik is doing wonderful work, and others, too, on the editorial board, which is responsible for the paper now. My best to you both.

Love, Ilse Bimba

NORTH MIAMI BEACH, FLA.

Dear Nell — On Sunday, Dec. 23rd, I received a phone call from my niece, Daratėlė Murelis from a hospital bed. On Friday, the 21st, she blacked out at home and was rushed to the hospital in an ambulance.

Once again, she has to go through numerous tests and has no idea how long she will be in the hospital, so if anyone wants to write to her, they can write to her home address: 365 Newtown Road-Fox Run Apt. A-17 — Warminster, Pa. 18974.

I hope you will have a new year that will be happy and trouble-free.

Daratėlės Aunt Margie Novitski

CHESTERLAND, OHIO

Dear Nellie — Enjoy your editorials, which should enlighten some of our peers and offspring. I don't remember too much of anything on Afghanistan. How about some truth on that whole business for those who really believe what is being written? With best wishes in the coming New Year to all the

[Nukelta į 9 psl.]

Vilnis, 1985 vasario 28

MIRĖ ALBERTAS DUPSHA

Albertas Dupsha

Visai netikėtai gavau žinią iš Monson, Mass. nuo Irene Janulis, kad vasario 3 d. mirė žymus menininkas Albertas Dupsha, sulaukęs vos 64 m. a. Pastaruoju laiku Albertas skūsdavosi širdimi. Nežiūrint jo sveikatos stovio, jis visur dalyvavo ir veikė pažangos labui, ypač LDS labui.

Velionis gimė 1921 m. lapkričio 12 d. Dar nebūdamas pilnametis, neteko tėvelių. Augo ir subrendo vyresnės sesutės globojamas. Jo sesutė mėgo dainą, tad ir savo jaunametį broliuką atvedavo į Worcester, Mass., Aido chorą. Jis jame ne tik dainavo, bet veik kiekviename pastatytame veikale bei operetėje atlikdavo pačias svarbiausias roles. Choro dirigentui J. Dirveliui atsistatydinus iš pareigų, jis užėmė jo vietą ir mokino chorą iki 1971 metų, kol chortas likvidavosi.

Mes matėme Albertą dainuojant įvairiose lietuvių kolonijose, neišskiriant ir Chicagos. Man asmeniškai teko akompanuoti jam dainuojant. Trumpai pasakant, velionis buvo scenos mėgėjas ir jį galima skaityti scenos žmogumi.

Lapkričio mėnesio LDS organe "Tiesa" jis rašė "CONVENTION 1984", kur aiškiai pasakyta, kiek rūpestingo darbo jis įdėjo ruošiantis pasitikti seimo delegatus ir kiek įdėjo rūpestingo darbo bevašindamas

mas delegatus ir svečius. Visi, kurie dalyvavo minėtame LDS seime, žino, kad buvo vienas iš šauniasių seimų. Vis tai dėka velionio A. Dupshos.

Velionis paliko giliame liūdesyje penkiuosius vaikus. Vienas iš jo sūnų vasario 3 d. ryte rado tėvą apalpusi ant laiptų ir skubiai nuvežė į ligoninę, kur apie už po septynių valandų mirė.

Velionis palaidotas vasario 6 d. Tikiu, kad vietos draugai išsamiau parašys apie jo rūpestingą veiklą meno šakoje, pažangių lietuvių judėjime ir apie laidotuves.

Lai bus amžina ramybė ištikimam darbo klasės sūnui ir tauriam lietuviško meno puoselėtojui!

Valerija Urbikas

Vienuolika metų be Juozo Nedvaro

Juozas Nedvaras

Rodos dar taip nesenai Juozas Nedvaras su mumis dalyvavo pažangos veikloje, o jau vakar, vasario 27 d., sukako 11 metų, kaip sustoję plakusi jo jautrioji širdis.

Juozas savo gyvenime atliko daug svarbių ir darbo žmonių labai naudingų darbų. Jis savanoriu stoji į Lincoln brigadą kovoti prieš Ispanijoje Francisco Franco fašistinę diktatūrą, kur buvo sužeistas. Grįžęs jis nesiskundė draugams savo dalimi, bet dirbo meno šakoje. Ypatingai daug darbo ir rūpestio įdėjo Roselando Aido choro

Su "VILNIES" turistine grupe

APLANKYKITE LIETUVĄ

"Vilnies" administracijos organizuojamoje laikraščio skaitytojų dešimt dienų pabuvoti Lietuvoje turistinėje grupėje dar yra vietų. Norintys vykti, skubėkite užsiregistruoti laikraščio administracijoje.

Grupė iš Chicagos išvyks birželio 3 dieną, porai naktų stables Maskvoje, birželio 6 d. anksti rytą nuvyks į Vilnių. Po dešimties dienų išvyks iš Vilniaus, parai vėl stables Maskvoje ir per Zurichą birželio 18 dieną grįš į Chicago.

Sios grupės sudėtyje bus 45 žmonės. Labai galimas daiktas, viešėdami Lietuvoje turės progą aplankyti savo gimtines.

Grupės kelionės reikalus tvarkys American Travel Service Bureau agentūra, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643. Dėl kainų dar nesutarita. Kai tik sužinosime kuo skubiausia pranešime.

Gauti daugiau informacijų kreipkitės į "Vilnies administracija", 3113 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telefonas (312) 842-7325.

Šiandien baigiasi "Vilnies" skaitytojų gavimui vajus

Jau buvo pranešta, kad vasario 28 d. pasibaigs "Vilnies" naujų skaitytojų gavimui ir senų panaujinimui vajus. Bet visi, kurie prisiūs mokesį iki kovo 6 d., bus įskaityti į vajininkų sąskaitą.

Tad kurie turite gavę naują skaitytoją ar panaujinę seną, nieko nelaukus siųskite mokesį, o administracija priskaitys taškus jūsų sąskaiton.

Adm.

veikloje. Jis ne tik pats dalyvavo įvairiuose pastatymuose, atlikdamas svarbias roles, bet režisavo veikalus ir net pats rašė bei sufleriavo operetėms.

Jo gyvenimas nebuvo rožėms klotas, gal už tai mirė dar palyginamai jauname amžiuje, vos sulaukęs 66 m. a. Nujausdamas savo ankstyvą saulėleidį, taip sutvarkė, kad jo sunkaus gyvenimo sutaupos būtų įteiktos pažangiai spaudai: "Vilniai", "Laisvei" ir "D. W." bei K. Partijai.

Lai Jam būna amžina ramybė, o mes jo kilnios idėjos draugai, tęskime jo nebaigtą kovą už šviesesnį, pilnesnį žmogaus gyvenimą ir prieš karo rengėjus.

Vyšnutė

Kulturiečių žiniai

Siuomi noriu priminti Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narėms, kad mūsų šių metų pirmas susirinkimas įvyks kovo 19 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Kaip jau žinote praeitų metų paskutiniame susirinkime buvo nutarta, kad kovo mėnesio susirinkime atžymėti Tarptautinę Moters dieną. Pakviesta pasakyti kalbą drg. J. Marazienė. Labai galimas daiktas, kad Lakšutės išpildys koncertinę programos dalį. Be to, turėsime šiltus vištienos pietus.

Prašau nepamiršti kovo 19 atsilankyti į šį susirinkimą-minėjimą ir nuotaikingai praleisti dieną.

Kultūrietė

Grįžo iš saulėtos Floridos

Pasikaitinę karšta Floridos saulute Estelle ir Vincas Bogden, sausio 31 dieną grįžo į šaltą ir sniegu bei ledais apsuptą Chicago. Jie sakė, kad jiems Floridoj nebuvo taip šilta, kaip tikėjosi, bet toli gražu skyrėsi nuo tokių šalčių, kaip Chicagoje.

Malonu juos matyti grįžusius ir vėl stojančius prie atsakingų organizacinių darbų.

Senė

NUOŠIRDI PADEKA

už suteiktas paslaugas laidojant

Edwin P. Urbiką

Kiekvieno šeimos nario mirtis iššaukia didelį gailestį likusiems šeimos nariams. Mes tą širdgėla pergyvenome, kai negailestinga mirtis sustabdė mūsų jauniausio mylimo brolio Edwin P. Urbiko kilniosios širdies plakimą, sausio 23 d. Jo mirtis iššaukė didelį širdies skausmą jo žmonai Lorraine, sūnui Eldon, dukrai Catherine Cerda ir jos šeimai, taipgi mums, jo broliams: Juliiui ir Antanui bei mūsų šeimoms.

Nežiūrint, kaip buvo skaudu netekus mylimo šeimos nario, bet mirusį turėjome palaidoti, o tam reikėjo plačios visuomenės paslaugų, kurių mes nemažai susilaukėme. Paskirai visiems neįmanoma padėkoti, prašome priimti mūsų nuoširdžią padėką išreikštą per laikraštį, už visas suteiktas paslaugas laidojant brangų šeimos narį ir brolių Edwin. Jūsų suteiktos paslaugas ir išreikšta nuoširdi užuojauta nebus užmiršta ne tik jo mylimos žmonos, sūnaus, dukros ir jos šeimos, bet ir jo brolių ir jų šeimų.

Didelis ir nuoširdus dėkui visiems už suteiktas paslaugas laidojant brangų Edwin.

Liekame nuliūdę:

žmona LORRAINE
sūnus ELDON
duktė CATHERINE
CERDA ir šeima
brolis JULIUS, žmona
MARY ir šeima
brolis ANTANAS, žmona
VALERIA ir šeima

OAK FOREST, ILL.

MIRUS

Robert E. Bordner

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Elenutei, sūnui Robert, švogeriiui Charles Pažarskiš ir jo žmonai Lillian bei kitiems giminėms ir draugams. Liūdim netekę gero draugo.

LAKŠTUTĖS IR JONAS

A MEMORIAL

TO

Peter Sankus

[HOT SPRINGS, ARK.]

Who died on January 15th of anemia and was buried on January 17th, 1985 in the Greenwood Cemetery, Hot Springs, Ark.

He was 93 years old, born in Lithuania, worked for the park district of Milwaukee, Wisc. and retired here. He was also a First World War veteran and was a life-time member of the DAV- Disabled American Veterans

His only survivor was Anna M. Hess, a step-daughter. Lastly he was a loyal supporter and reader of the "Vilnis".

Friends,

BENJAMIN & MILDRED KUBILIUS

**CHICAGOJE VYKSTA
DAUG GAISRŲ**

Užklupus Chicago dideliems šalčiams, daugelis nori nuo šalčio apsiginti ir smarkiau kūrena krosnis. Įvyksta netikėtų gaisrų. Bet pasisekė susekti nemažai tyčiomis padegimų. Vasario pirmą dieną, begesindami padegtą gaisrą, žuvo trys gaisrininkai, o ketvirtas smarkiai apdegė. Išaiškėjo, kad čia buvo padegimas, nes savininkas turėjo aukštą apdraudą. Padėgėjai sulaukyti, o namo savininkas, rašant žinią, dar nesurastas.

**ANTANINA BUTKIS
PERGYVENO OPERACIJĄ**

Sausio 3 d. Hinsdale, Ill., ligoninėje Antanina Butkis pergyveno gana pavojingą ir rimtą kojos operaciją. Pora dienų po operacijos ligonė sake, kad buvo labai skaudī operacija, bet kol kas apie pasekmes negalinti pasakyti. Teks pabūti ligoninėje ne mažiau pora savaitių, o paskiau turės ilgoką laiką daryti tam tikrą mankštą iki galės vaikščioti.

Linkėtina, kad vėl miela Antanina galėtų dirbti pažangiose organi-

zacijose, kaip dirbo sveika būdama. Mes ją matėme veikiant Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijoje, LDS 2-ros apskrities komiteje, LDS 76 kp. ir eilėje kitų organizacijų. **Frances Jordan**

MIRĖ JUOZAS BUTKUS

Sausio 22 d. mirė Juozas Butkus, ciceriečiams žinomas laidotuvių direktorės Sally Butkus-Vasaitis vyras.

Paliko giliame liūdesyje žmoną Sally, dukterį ir jos šeimą ir daug draugų. Palaidotas sausio 26 d.

Mirę lietuviai

Sausio 28 d. mirė Ambrozas Stelingis, sulaukęs 63 m., gyveno Cicero, Illinois, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 35 metus.

— Vasario 3 d. mirė Veronika Arlauckas-Vaseliūnaitė, sulaukusi 94 metus, gimusi Lietuvoje, Panevėžio apskrityje. Amerikoje išgyveno 68 metus.

Vasario 3 d. mirė Marion Bor-mus-Kasparavičiūtė, sulaukusi 81 metų, gyveno Marquette Parke, gimus Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 70 metų.

DETROIT, MICHIGAN

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

**Mikas Detroitietis
[Mikas Masys]**

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Jau 12 metų kai mūsų mylimiausias atsiskyrė nuo mūsų visiemš laikams. Kiekvieną dieną jo ilgimės ir mintyse kartojame šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigėi ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis,
Savo mylimą dukrą Stefaniją
Ir žmoną Teofilę liūdėt palikai . . ."

Brangusis, ilsėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių įsienyje. Mes Tave nuolat lankysime, liūdesime ir niekad nepamiršime.

Liūdinti žmona TEOFILĖ
Liūdinti dukra STEFANIJA

MIRUS

Edwin P. Urbikas

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Lorraine, sūnui Eldon, dukrai Catherine (Jorge), broliui Julius (Mary), broliui Anthony (Valerija) ir šeimoms, ir kitiems artimiesiems giminėms bei draugams. Žinokit, kad ir mes liūdim sykiu su jumis.

ESTELLE ir VINCE BOGDEN
LOUIS ir NELLIE DE SCHAAF

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS

**Adelė Wardo
[Ada Varneckienė]**

1985 M. SAUSIO 26 D.

Reiškiame gilią nuoširdžią užuojautą marčiai Joan Wardo, anūkams Kenneth, Susan, Larry ir jų šeimoms, sesutėms Isabelle Killian ir Blance Berch gyv. New Jersey valstijoje, broliams Tony Pranskevich gyv. New Jersey valstijoje ir Al Pranskevich gyv. Cleveland, Ohio, visiems giminėms bei idėjos draugams.

Žinokite, kad ir mes kartu liūdim netekę mylimos draugės.

DETROITO MOTERŲ PAŽANGOS KLUBAS

MIRUS

V. Žilinskienei—

CHICAGO

Marijonai Gabris—

VILLA PARK, ILL.

Stanley Lepšas—

HICKORY HILLS, ILL.

Reiškiame gilią užuojautą jų šeimoms, artimiesiems giminėms bei draugams Lietuvoje ir šioje šalyje. Mes kartu liūdim su jumis.

NELLIE ir LOUIS DE SCHAAF
A. ir F. VAITKAI

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Laurence H. Strack

Reiškiame gilią užuojautą jo sūnui Gilbert (Long Island, N. Y.), sesutei Theresai Ellingham (Tampa, Fla.) ir jos šeimai bei kitiems idėjos draugams.

Gaila netekus gero draugo ir dainininko. Liūdimė visi,

ST. PETERSBURGO FLA. LLD KUOPOS
VALDYBA IR NARIAI

LIŪDNAS PRISIMINIMAS MYLIMO DĖDĖS

Antano Grino

Liūdnai ir širdį veriančiai praslinko metai nuo to skaudaus įvykio, kuomet 1984 metais vasario 17 d. negailestingoji mirtis sustabdė mūsų mylimo ir brangaus dėdės Antano Grino kilniosios širdies plakimą.

Mes ilgimės Jo širdies glostančius žodžių ir gražių patarimų, kaip reikia tęsti gyvenimas, kad būtume naudingi ne tik sau, bet ir savo šaliai ir jo liaudžiai.

Lai ramiai ilsisi mūsų brangus dėdė Lietuvių Tautinėse kapinėse, o mes lankysime jo kapą ir prisiminsime jo gražų gyvenimą, neribotą meilę ir kilnius pamokinius.

Nuliūdę:

Dukterėčia BERNICE SPROESSER
Žentas NILS A. SPROESSER
Sūnėnas EDWARD J. BELL-BALAIŠIS
ir jo šeima

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Laurence H. Strack

Mirė sausio 4-tą. Reiškiamė gilią užuojautą jo sūnui Gilbert (Long Island, N. Y.), sesutei Theresa Ellingham (Tampa, Fla.) ir jos šeimai bei kitiems idėjos draugams. Liūdim netekę gero draugo ir nario.

ST. PETERSBURG
LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA ir NARIAI